

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Occupatio animae Jesu Christo crucifixo devotae.

Leroy, François

Pragae, 1666

Pars Sexta. In qua nonnulli fructus eximij hujus Exercitationis colliguntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47123](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47123)

P A R S VI.
In qua nonnulli fructus eximij
hujus exercitationis colliguntur.

C A P U T I.
Ubi de his fructibus præmittitur aliquid
generatim.

Cant: 2.

Harphius de
rup: grad: 7.

In ps. 36.

A Nimæ Crucifixum amantis, & ad suavissimos
ejus amplexus aspirantis, vox illa agnoscitur.
in Canticis: *Sub umbra illius quem desideravi
nam sedi; & fructus ejus dulcis gutturi meo.* Qui-
bus illa sibi gratulari videtur, quòd ex Sponsi sui Verbi in-
carnati præsentia (nam umbra quædam Divinitatis est Chri-
sti humanitas) tam suaves fructus, tamq; innumeras utilitates
percipiat: potissimum autem (ut ego quidem interpretor)
ex ipsius Dei-hominis crucis ligno suffixi, seria otiosaque
contemplatione. Quippe Christo in cruce pendenti, &
brachia sua ad sanctarum mentium umbraculum ac prote-
ctionem expandenti, illud specialiter congruere videtur,
quod in psalmo 90. scriptum est: *Scapulis suis obumbrabit
tibi:* quod ibidem quoque video S. Hieronymum annotasse.
Et crux ipsa, quamvis lignum exsiccum emortuumq; vide-
atur; arbor tamen est opaca frondibus, & ramos suos latè
diffundens: ut proinde gratissimam umbram animæ pro-
beat adhuc peregrinanti, atque ab æstu sæculi, durig; labo-
ris tædio, nonnihil interquiescere atque inerspirare cupi-
enti. Unde etiam S. Ambrosius ad illud Jeremiæ respiciens:
In umbra ejus vivemus, ait: *umbra alarum, umbra crucis,* an-
te

Francisci le Roy Occupat: Crucifixi Pars VI.

bra est passionis. Et alibi: Quomodo (inquit) non sumus in umbra, qui crucis ejus protegimur velamento? *Serm. 3. in ps. 118.*

Pia igitur anima (ut quod propositum est exequar) sub umbra sedens Crucifixi, hoc est, non obiter aut leviter, sed constanti longaq; exercitatione crucis Christi mysteria contemplan, multifarios ex ea fructus, odore suaves, sapore jucundos, usq; salutare colligit: quorum nonnullos hac ultimâ parte apponere visum est, tragematum vice, & tanquam extremo interioris gustatûs irritamento.

Neque verò hoc loco fructuum nomine uniuersos intellige sanctos affectus, quos de crucis aut Crucifixi intuitu colligere potest sedula aut solers contemplatio (infinitem quippe id esset: cum nulla sit salutaris affectio, ad quam non conducatur meditatio passionum Salvatoris) sed eâ duntaxat appellatione hic comprehendo, vel constantem aliquem statum animi, & quasi habitum certæ virtutis, qui etiâ nullo studio aut destinata industriâ quæsitus, quasi suâ sponte atque naturâ, ex ea exercitatione proveniat; vel quædam certè charismata aut dona singularia, & mirificas prerogativas, quibus Deus in vita, aut post eam eximios crucis Christi amatores munerari consuevit.

Atque istos fructus visum est idcirco duodenos numero proponere, ut arborem crucis ostendamus, isti ligno vitali similem, quod in cœlesti Paradiso ad fluvium aquæ vitæ *Apoc. 22.* constitum, affert fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum; uti S. Joanni in Apocalypsi monstratû est. Sed de his fructibus particulatim nunc est dicendum.

CAPVT II.

Ingens peccati horror & detestatio.

ID quippe in primis pro explorato ponendum est, quod Sancti testantur, & ipsa confirmat experientia: assiduâ Chri-

Christi passionum contemplatione, contemplantis animo vehementem peccati horrorem, etiam cum ex professione non agitur, naturali quadam consequentiâ, ingenerari. Cuius rei causæ, nec pauca existunt, neque obscura.

§. I.

Istius effectus atq; affectus cause nonnullæ.

Prima: Principio enim Christi passionem consideranti, illud occurrit: solius peccati gratiâ unigenitum DEI Filium, post intoleranda & plena doloris opprobria, mortis turpissimâ condemnatum, & infami crucis supplicio adductum, necatumq; fuisse. Quæ res continuo divinæ offensæ atrocitatem indignitatemq; menti ingerit; & (quod hinc consequi necesse est) odium, fugam, aversionem, detestationem, horrorem.

Secunda: Enimvero qui DEI Filium, splendorem potentæ gloriæ, & Dominum supremæ Majestatis, pro suo peccatis contemplatur in cruce pendentem, tum ex remedii granditate facile æstimat gravitatem divinæ offensæ; ob quam DEI Filium oportuerit in cruce mori, quò læsæ divinæ justitiæ satisfaceret: tum periculi sui magnitudinem, si divinam deinceps offensionem incurreret. Nam si DEUS proprio filio non pepercit, sed adeò atroces de innocente penas expetijt, ob susceptam in se alieni criminis imaginem: quid formidandum est ipsi peccanti, & divinam iram acque vindictam in se provocanti accersentiq;? secundum illud: *Si in viridi ligno, &c.* Quo sanè timore salutariter confusus, vel ipsa exhorret peccati initia ac semina; & (ut Sanctus loquitur Ambrosius) *contemplatus Dominum JESUM, allidit teneras & infirmas cupiditates ad petram Christi.*

*Serm: 8. in
ps. 118.*

Tertia: Jam vero, cum ille qui in passione Christi sereno constantiq; exerceatur, non possit denique non in amore diligere Redemptorem dulcissimum ac liberalissimum, in-

tissimum ac mansuetissimum, sanctissimum & innocentissimum, tam indigna tamq; atrocia, amore tanto, tantaq; libentia pro se indignissimo perpeſsum: conſequens rursus est, ut peccatum oderit atque horreat, quod Domino suo, parenti, amico, ac Servatori optimo mortem tam acerbam, tamq; ignominioſam intulerit. Ut qui aſſidue meminerit, illius dicti prophetici: *Iſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras*: nec ſine gemitu illud recolat è Threnis carmen: *Spiritus oris noſtri Chriſtus Dominus, captus eſt in peccatis noſtris*; & his ſimilia.

Iſai. 53.

Thren. 4.

Quarta: Et ſane qui ita ſe à Chriſto amatum recognoſcit, ut ejus ſalutis gratia, in mortem dederit dilectam animam ſuam, omnemq; ſanguinem ei redimendo, ac ſe denique totum, dependerit; ad illud reſpiciens quod ſcriptum eſt: *Qui dilexit nos, & lavit nos in ſanguine ſuo*; & illud Paulinum: *Qui dilexit me, & tradidit ſemet ipſum pro me*: qui fieri poteſt, ut tantum amatorem non redamet? aut ſi, uti par eſt, redamaret, qui tandem inducat animam, illum vel ſimplici animi motu offendere? Atque ſi qua ipſum peccandi cupido inceſſerit, nonne ſi duntaxat recordetur, Chriſti crucifixi, illum continuò ſibi quodammodo iſtud opprobrantem audiet: *Hæc eſt gratia tua ad amicum tuum*.

Apo: 1.

2. Reg: 16.

Aut illum certè figurabit animo, ſeſe irvitantem, & veluti Thomæ dicentem ſibi: Huc ades; fili atque amice; atque priuſquam de me offendendo deliberes; infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & in his attende dolorem meum; & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & ibi palpa amorem meum; & ſi adhuc tibi id fert animus (non feret autem, ut exiſtimo) tunc me, ſi poteſ, ad extremum offende.

§. 2.

Allatis quibusdam caſis alijs, res concluditur.

Vuuu

Quin-

Quinta: Cùm insuper illud attendit Christi patientiæ contemplator; vitam ac mortem Ducis sui, non aliud fuisse re ipsâ, nisi atrocem quendam ac perpetuum, ejus cum peccato, hoste gloriæ suæ infensissimo, duellantis coëflictum: *in hoc enim* (inquit dilectus discipulus) *in hoc apparuit Filius DEI, ut dissolvat opera diaboli*; hoc est, præceptuè peccatum: indignum se ipso profecto censebit, & crudelitatis infamiamq; plenissimum, si cum crudelissimo tum Ducis sui, tum suo etiam hoste conspirans, atque (ut Apostolus loquitur) membra sua arma iniquitatis peccato exhibens, contra Dominum ac Ducem suum militet; & non potius DEO suo succenturiatus, totis viribus adversus peccatum repugnet, communemq; inimicum, tam in se, quam in suis fratribus (quoad ejus possit) extinguat.

Sexta: Nec illud omittendum est, quod apud amatorem Crucifixi non parvam vim habere videtur: illi nimirum esse persuasissimum, quod graviter admonet Apostolus, eos præsertim, qui post acceptam notitiam veritatis, & gratulatum donum cœlestis, in peccatum prolabantur, quantum in ipsis est, rursus crucifigere sibi et ipsis Filium Dei, & ostentui habere. Idem attestante B. Hieronymo, dum in Mattheum scribit, his verbis: *Et nunc JESUS multum patitur ab his, qui rursus sibi crucifigunt Filium DEI.* Quod etiam ostento mirabili B. Coletæ divinitus quondam insinuatum est. Nam cùm aliquando impendente solenni jejuniis, quo tempore bacchari & insanire solet multorum, tamen Christianorum, profana licentia, Disparam Virginem provertenda à peccatoribus divina vindicta enixius precaretur, ei se videndam obtulit DEI Mater, discum manibus preterens, in quo teneri infantis membra in partes concissa, quasi in suo adhuc sanguine palpitantia conspicebantur: cum his ad percussam atque exterritam vocibus: *Quæ ratione vis, ut iræ cœlesti in sceleratos illos incumbenti inter-*

veniam

veniam, qui peccatis suis quotidie (quantum in eis est) filium meum dilectissimum in frustra etiam minutiora concidunt, quàm ea sint quæ cernis?

Hæc igitur qui (uti dicebam) comprehenderit animo, & Christi Domini passionem acerbissimam, secum assidue deplorat & miseratur; poteritne in se delictum ullum admittere, quo se intelligat DEI Filium rursus sibi ipse crucifixum esse? Quin istâ affectus cogitatione, vel ipsam peccati umbram averfabitur; & hoc tanquam scuto omnes ejus retundet aculeos: Absit ut tam vecors atque ingratus inveniar, ut amantissimum & amabilissimum Redemptorem rursus crucifigam meo scelere; absit ut aggravem dolores ejus, ut obsurdescam ad vocem sanguinis ejus, &c.

Ex his porro aliisq; similibus, quæ facillè occurrent, meditati, jam satis opinor intelligitur: eum qui perpetuò in Christo vulnerato & cruci suffixo habitet, in eoque tot, sive sancti timoris, sive amoris casti causas inveniat, atque in promptu habeat, non posse non odisse peccatum, atque exhorrescere; idq; experiri, quod de se testatur S. Augustinus antea à nobis memoratus; cum de vitando peccato, ejusq; illecebris ac tentationibus elidendis agitur, nihil esse tam efficax, quàm vulnera Christi. Ut proinde quod *Eccli. 7.* de memorante novissima sua in Ecclesiastico dicitur, idem non temere dicere liceat, de assidue memorante Christi passionem; eum scilicet in æternum peccaturum non esse.

Ex hoc autem jam exposito fructu, & alij quos proxime subjungam, velut ordine quodam religati dependent: quandoquidem qui peccatum oderit, refugiet utique peccati illicet & conciliatrices delicias; & qui has aversetur, cum necesse sit duris atque asperis delectari.

CAPVT III.

Fuga deliciarum, & honoris fastusq; mandani, auersatio.

Hunc etiam fructum gignit ex sese frequens contemplatio, & (quæ ei per se adnascitur) intima dilectio Crucifixi. Nam si subinde vel unicus intuitus Filij Dei in cruce pendentis, nudi, abjecti, derelicti, & inter extremas angustias atque opprobria expirantis, in tantum piæ mentes perculit, ut omnibus voluptatum illecebris, & facili fastu abjecto, ad Christianam se modestiam disciplinæque severitatem retulerint, ut de S. Elizabetha Hungarica, aliisque antea vidimus: quid non efficiet assidua Christi crucifixi contemplatio, & non externa tantum ejus species, sed viva & altè defixa præcordijs, perpetuòq; obversans animo, nuditatis ejus, dolorum, opprobriorum imago.

§. I.

Prior hujus pronunciati ratio.

Nimirum piæ contemplatoris animum illa assidue cognitio sollicitat; hunc quem omnibus confictatum armis, inter diræ crucis brachia cum morte luctantem aspiciat, Deum esse ac Dominum suum, assertorem, parentem, ducem, principem ac regem suum, unicum denique amatorem, & sponsum dilectum animæ suæ. Proindeq; fieri non posse, ut eum, cui se tot nominibus obstrictum intelligat, in summis suis angoribus destitutum, despretum, desolatatum relinquat: ut autem etiam ei in tantum inveniatur dissimilis; ut Domino, inquam, ac Rege suo dirisimis cruciato supplicij, ipse animo suo indulgens, blanda scilicet ac mollia; id enim verò tum ignaviæ intolerandæ, tum summæ etiam turpitudinis atque indignitatis esse.

Sed quando hinc nobis confectari non licet horum singula, ut ei præsertim argumento in præsens insistant, quod nobis etiam suggerit S. Ignatius, in ea quam de Regno Jesu Christi inscripsit contemplatione.

Quis, amabo, miles Regem ac Ducem suum videat, aut sub pellibus in castris humi cubantem, aut ad vallum hostile sub Jove frigido degentem, aut denique cum hoste atroci in summo discrimine dimicantem, fame, siti, labore, vigilijs, sudore belli plagisq; confectum, jamq; seminecem suo innatantem sanguini; qui, si qua eum tangat honesti cura, & vel modò militem se meminerit, de receptu ac quiete cogitet, de otio, ludo, delicijs; & non potiùs eandem sibi cum Duce suo, vitæ, laborum, periculorum conditionem suscipiendam ac subeundam esse existimet.

Et nunc, ô boni, ecce Rex vester graditur ante vos, *t. Reg. 12.* ecce extra castra procedit opprobrium crucis suæ bajulans, consumptus plagis, multòq; suo manans sanguine; ecce etiam in cruce pendet clavis perfoßus trabalibus; ecce in patibulo vestrà denique causâ moritur: & vos animæ viles, tantòq; indecores Imperatori, non sanguinem, crucem, opprobria, sed lusus, gaudia, luxum, amores, gradus, honores cogitatis?

At, ô Christiane, quid hinc à te postulet disciplina militaris, uno alteròve exemplo condisce.

Lucillum memorant, cum sub Sylla mereret in Græcia, atque in Ægyptum auxiliorum conquirendorum gratiâ venisset, induci nequille, ut Memphim, totque res alias in Ægypto visendas vel obiter inspiceret: quòd istud diceret: *Plutarch. in Lucull.* otiosi & delicati peregrini esse, non ejus qui suum Imperatorem sub dio, sub hostium mœnibus cubantem, in tanto discrimine reliquisset.

Sed extat in divinis litteris fortissimi militis Uriæ Heethæi, & meliori fato digni, non minùs præclarum facinus: indi-

2. Reg: 11. indignam rem censentis videlicet, ut dum arca Dei & Israel & Juda habitarent in papilionibus, & ipse Dux Joab ac com- militones reliqui super nuda humo somnum brevem, nisi malignè, carperent, ipse (quantumvis compellente Re- ge) vel noctem unam domus suæ commodis consuetisque delictijs fruere- tur. Quid verò dixisset fecissetq; miles in- clytus, si (quod postea contigit) Regem suum contemplari fuisset, Absalomi filij scelere, solio atque urbe exclusum, scandentem clivum olivarum, suffusum lacrymis, nudis pe- dibus & aperto capite? Quid, nisi quod dixit fecitq; eà oc- casione præclarus ille Ethai Gethaus: *Vivit Dominus, in- quiens, & vivit Dominus meus Rex, quoniam in quocung; loco fueris, Domine mi Rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit ser- vus tuus.* Erecta vox, & digna quam usurper in pari causa quisquis sub crucis vexillo militans, Imperatore cruciatu gloriatur.

Nam quemadmodum animo eum affici oportere cen- sebis, qui non terrenum Regem aliquem, sed Deum ac Do- minum suum fidei oculis aspiciat, sive scandentem clivum olivarum, ingenti tædio ac mœstitiâ saucium, & nunc pe- vido mortis horrore, mox sudore quoque sanguineo co- cumfusum: sive, post flagrorum atque spinarum cruciabi- lem ignominiam, crucis insuper pondere gravatum, subo- ntem in collem Calvariz, humerisq; imparibus oneri, sub eo miserè fatiscentem; demum in arcto crucis complexu, quam ille vivus semper amaverit, semper suspiraverit, emo- rrientem? Næ ille, si vir est, rémq; uti par est atrenderit, continuò exclamet, & dicat cum generoso Ethai: *Quoniam in quocung; loco fueris, Domine mi Rex (Domine mi Jesu) sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus.*

Quo loco meritò memorari solet Abbatis Palzmanni *Metaph. Vit.* verbum celebre; qui die Resurrectionis Dominicæ, cum *Pachom. c. 8* ad herbas, quibus is vesci soleret, Pachomius ejus tum dicitur pulvis

pulus, intinctum modicum ex sale & oleo adhibuisset, diei festi contemplatione; Domini sui Crucifixi (quâ se per eos dies meditatione exercuerat) recordatione suspirans, speciem illam deliciarum averfatus est, dicens: *Dominus meta fuit crucifixus, contumelijs affectus, colapsus appetitus, & ego oleum comedam?* Indignum ratus videlicet, eum qui Regis ac Domini crucifixi servum se ac militem meminerit, indulgere sibi ulla in parte; aut (quod postea dixit Bernardus) *sub spinato capite membrum esse delicatum.*

*Serm. 3. de
Omnib: SS.*

§. 2.

Ratio posterior ad idem propositum.

Igitur qui hæc in medullas demiserit, ejusmodiq; cogitationibus animum suum imbuerit, & tanquam educaverit; eum dico sensim, & usu ipso manucente, neque operâ multum difficili, reportaturum hunc exercitationis ac indultriæ suæ fructum pulcherrimum; ut nimirum jam non magnopere ducatur ijs, quæ mundus tam ardentè amat & amplectitur; quin ea potius ex animo oderit averseturque, tanquam eo indigna, qui sectatorem se profiteatur Imperatoris, ac Ducis crucifixi.

Ad quæ ulterius accedit & ista ratio: Qui suavitatem Christi crucifixi semel gustarit, atque ad arcanas & intimas cordis illius delicias admissus fuerit; eum viles illas atque infimas voluptates facilè fastidire ac respicere, imò harum, (ut ita loquar) veluti sensum amittere; ut qui gustatum suum tantò præstantioribus ac diviniorebus assuefecerit.

Quò spectat, quod de S. Lutgarde tradit in ejus vita Thomas Cantipratanus. Huic enim etiamnum juvenulæ, eum nescio cujus juvenis molli nimium atque illecebrosâ consuetudine teneretur, & die quadam cum eo ageret, apparuit dulcis Redemptor noster; & quò eam ad sese à vanis illecebris averteret, veste à pectore diducta, latus suum ostendit.

L. 1. c. 11.

ostendit cruentum recenti vulnere; eamq; his verbis graviter admonuit: *Elanditias inepti amoris posthac vide ne requiras. Hic igitur contemplare quid diligas, & quamobrem diligas. Hic ego totius puritatis delicias tibi pollicebor obtinendas. Quod ipse quâ fide ac liberalitate præstiterit, quâmq; illa liquidas sanctâsq; voluptates ex aperto Sponsi sui latere haurire solita sit; videre licet in ejus vita.*

l. 2. c. 1.

Rectè igitur autor libelli de Christi imitatione: *Sis mel* (inquit) *perfectè intrôisses in interiori JESU, & modicum de ardenti amore ejus sapuisses: tunc de proprio commodo vel incômodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes.*

Serm. 20. in Cant.

At mellitè, ut solet, præsertim in suavi argumento S. Bernardus: *Sit suavis, ait, & dulcis affectui tuo Dominus JESUS, contra malè ubique dulces vitæ carnalis illecebras, & vincat dulcedo dulcedinè, quemadmodum clavus clarum expellit. Vincet, inquam, dulcedo dulcedinem; sed casta impuram, solida vanam, divina terrenam; hoc est, dulcedinem mundi, dulcedo Crucifixi. His enim tribus quasi gradibus (quod ad rem præsentem attinet) ad Christi crucifixi amplexum ascendes: quorum iste primus est, ut noxias omnes atque impuras voluptates averferis. Alter, ut etiam vanas & superfluas abdicēs. Postremus, ut etiam ab innoxijis licitis ex Christi amore abstineas; immo his opposita, de carnis commodis adversantia, diligas: de quo nobis sermo futurus est amplior capite sequenti.*

CAPUT IV.

Amor incommodorum, & cupiditas patiens cum Christo.

§. I.

Hunc item affectum exercitationis propositæ fructum est.

JAm verò amor in commodorum, vexationum, dolorum, & ejusmodi reliquarum acerbitatum, quibus hæc abundat vita mortalis, uti fructus est superiori cognatus, eadèmq; causas moventes atque efficientes habet; ita nec o- peroso negotio in ejus se inserit animum, cui familiaris sit atque amica Jesu crucifixi contemplatio.

Quemadmodum enim (ut ab Romano Oratore id mu- *L. de orat.* tuer) cùm in sole ambules, etiamsi ob aliam causam ambules, sit naturâ tamen ut coloreris: ita qui ad umbram Crucifixi multùm sedeat, ejusq; livorem ac vulnera contempletur attentius, etiamsi non id agat fortassis, quò se ad amorem in commodorum, acerbitatùmq; cupiditatem concitet, concitatur tamen, & de ejus plagis ac sanguine quendam quasi colorem ducit. Quem loquendi modum video placuisse Theodoro, Canticorum 4. de sponsæ labijs differenti; ubi sponsum sponsæ ita inducit loquentem: *Duxit colorem ex sanguine meo os tuum.* Unde id porrò, nisi ex assiduâ passionis Christi meditatione, & tanquã degustatione?

Quamobrem quod de Christi dilecta superius à nobis *L. 2. c. 19.* memorata, sancta inquam Lutgarde, proditur: quotiescunque in extasi posita passionem Dominicam contemplaretur, visam esse re ipsâ toto corpore sanguine perfusam, ipsis quoq; capillis eodem rubore infectis: id mysticâ quadam ratione effici dicimus in eorum animis, qui Salvatoris doloribus commeditandis delectantur: ut eorum mens tota, omnèsq; affectus intingantur veluti sanguine, & per amorem ac desiderium consimilia his quæ Christus tulerit, perpetiendi, sensim efficiantur ipsi Crucifixo concolores. Sed istud mox rursus explicatiùs, cùm de fortitudine in adversis. Consequitur quippe in commodorum amorem, fortis malorum patientia, & ijsdem propemodum ex causis uterque subnascitur, ijsdem uterque alitur, atque augetur affectus.

X x x x

Verùm

Verùm cùm permultæ atque pergraves rationes earum
causæ adferri possint, quamobrem ij, qui crebrò in Domi-
nica passione exerceantur, consimilium ærumnarum amorem
corripi atque incitari se sentiant: plerasq; omnes in operi
decurfu pertractavimus, eâ præfertim parte, quâ de patien-
tiæ Christianæ documentis & incitamentis agitur. At-
tribuit tamen hoc loco, earum summa tanquam capita pone-
re, ad nonnullum seu artis compendium, seu memoriz ab-
miniculum valitura. Potissimum igitur triplici istâ con-
sideratione, Crucifixi amatores id quod nunc agimus con-
sequi videntur.

§. 2.

Ejus fructus tres potissimum cause referuntur.

Prima: Quòd seridò identidemq; secum reputent Chri-
stum Jesum, hoc est, Deum atque Dominum suum, non
tantùm omnibus subditum fuisse humanæ vitæ incommo-
dis (quod ipsum per sese valet plurimum) sed eadem illum
magnâ utique suâ voluntate, summo animi studio atque fer-
vore esse complexum. Eò quippe venisse de coelo, mortali
carne circumdatum, quò miseriarum nostrarum quas adde-
mabat, & ipse particeps fieret. Tum, vel in ipso matris
utero, ipsiq; momento sui conceptus, velut impatientem
desiderij, præoccupavisse dolores crucis, in qua animo ser-
per defixus hæserit; neque ipsis contentum supplicij, eo-
rum perpetuò excruciatum imagine, & passionis suæ cal-
cem, etiam priusquam propinaretur ab hostibus, ore an-
dissimo, nec parcis labris, anticipasse. Exultasse desiquè
in pœnis suis, quòd jam summa votorum attingeret, siq; li-
liceret (ut cum Tertulliano supra diximus) plenâ patientia
voluptate saginari; dicente item Simone de Cassia: *Dolens
mori amabat, amans moriebatur, moriens exultabat.* Has
Christi amores, has Domini sui delicias fuisse.

L. 13.

Quâ cogitatione nescio an ullum esse possit, ad ingeniam & Christi Jesu amantem animam, rerum incommodarum ac molestarum amore inflammandam, incitamentum potentius. Huc enim tandem adducitur ac propemodum compellitur Exercitatoris animus, ut ea denique sibi adamanda & expetenda necessarîo existimet, non quæ stulta mundi aut Deo inimica carnis sapientia suggerit, sed quæ Dei Filii, ipsa inquam æterna Dei Sapientia cum hominibus conversans, tantoperè amârit, & tanto ambitu ipsa sibi depoposcerit.

Tandem velut turpe est, & indignum cordis amorisq; nostri ingenuitate, ea amare quæ Deus oderit; ut idcirco putârît Tertullianus, brevi hoc verbo satis persuasisse pœnitentiam: *Pœniteat amasse, quæ DEUS non amat.* ita generosæ ac bonæ menti satis est ea cogitatio, ut etiam contraria, aut genio suo repugnantia adamet, quod ea prior amârit Christus, & velut pro summis atque unicis delicijs habuerit.

Altera est: quòd itidem intelligant, Dominum ac Redemptorem suum, cui omnia debeant, cui uni placere, seseq; probare desiderent, id à se unicè ac vehementer expetere, ut hæc eadem ament atque cupiant, quæ ipse tam avidè complexus sit, & quæ electis suis libenter largiri consueverit, ut pretiosa xenia, & chara pignora amoris sui, incommoda, inquam, arumnas, cruces, acerbitates. Hanc etenim esse præclaram ac luculentam hereditatem, quam in cruce moriens filijs charissimis reliquerit; hunc pretiosum anulum, quò animas sanctas sibi desponsit; hanc arriam salutis certissimam; hoc gravissimum firmissimûmq; sinceræ suæ dilectionis, & electionis æternæ argumentum.

Neque verò videri quidquam esse in rebus humanis, quo magis delectetur divinitas, quàm lætâ fortiq; duris in rebus mortalium patientiâ. Ut vel ideo (interprete Chryso-

Job 2. stomus) videatur, vitam inter arumnas Jobo servari voluisse, quò diutiùs sibi frui liceret ejus spectaculi voluptate. *de provid. c. 2.* quo modo etiam Senecam videmus de Catone suo, ob peritum certum & efficacius vulnus, lentiùs moriente, ideòque rursus admotà manu viscera sua spargente, Deosque diutiùs sui spectaculo detinente, elegantius quàm veriùs philosophante.

In Catenis. Sed audiamus Doctorem Chrysostomum, qui Deum ad Satanam ita loquentem inducit: *Animam ejus serva. Etenim si jam de medio eum sustuleris, theatrum nobis non placet amplius.* Hoc est: carebimus pulcherrimo illo & nobis precundissimo invictæ patientiæ spectaculo; subtrahetur nobis illa voluptas, quàm pugilem illum de caelo spectamus, in isto honoris nostri theatro, cum diuturnis suis doloribus, velut cum bestiis atrocissimis, fortiter egregieque dimicantem. Rectè siquidem Minutius Felix, Senecam imitatus: *Quam pulchrum (inquit) spectaculum DEO, cum Christianus cum*

L. 5. Tuscul. dolore congeeditur. Nam dolorem video à Tullio quoque, acerrimum virtutis adversarium, præclarè appellatum.

Hinc igitur Crucifixi sectator amare discit quæ patitur; & in summa dolorum acerbitate, subinde intentis collo oculis, malorum suorum patientiam, hæc etiam meditatione solatur: *Aspectat me Deus. Delectatur hoc mei spectaculo suavissimus Redemptor.* Patientia mea dulcis est DEO. Perferamus igitur cum gaudio hoc quodcunque est acerbitalis; & istà de nobis patientiæ vice reddita, dulcissimi Jesu dolores quodammodo solemur ac repensemur. Tanti est, & immenso pluris, etiam tantillum oblectare divinos oculos, blandèque in se defixos, nec sine voluptate detinere.

Tertia: quòd persuasissimum habeant, nihil sibi in vita gloriosius, nihil optabilius posse obtingere, quàm ut ad Domini ac Salvatoris sui similitudinem accedant quàm proximè, atque ad illud perfectissimum exemplar, non sensu

modis

modò atque affectu, sed etiam ipsà re atque effectu conformantur. Cùmq; assiduè præ oculis habeant miserabilem illam viri dolorum imaginem, egentis, afflicti, oppressi, omnibus deniq; acerbitatibus dilacerati; eum sibi habitum ac formam optandam consecrandamq; existimant: neque ea proinde jam refugiunt, quæ ceteri hominum, uti gravia & odiosa averfantur; quin ea potius ed adamant exquiruntq; impensius, quòd ijs intelligant, veluti quibusdam seu penicilli seu scalpri ductibus, se in sacram quandam formam Crucifixi effigiem, eoque paulatim in amorem suum Crucifixum transformari. De quibus antea magis ex professo est dictum.

§. 3.

Ingens ac summè expetenda ejus fructus utilitas.

Quamobrem, ut hoc caput concludam: istum ego omnium hujus exercitationis fructum, in paucis jucundum, existimem, atque in primis optabilem humanæ vitæ. Nam cum necesse sit hominum generi adversa multa atque acerba incidere: qui hæc non tantum tolerare patienter, sed etiam amare atque experere, ex intima Christi crucifixi disciplina didicerit; is utili sanè patientiæ suæ compendio, & Deum oblectat mirificè, & amplificat Christi gloriam, & pretium addit suis meritis, ipsumq; laborem patiendi ac malorum sensum sibi minuit, & præsens habet in rebus adversis atque acerbis casibus allevamentum. Amore quippe (ut alio loco cum Augustino jam diximus) amore inquam dulcescunt omnia; & quæ per sese imparibilia videantur, & sub quorum pondere gemant alij, non modò redduntur tolerabilia, verum & levia & suavia efficiuntur amanti. Unde S. Bernardus illa sponsæ verba exponens; *fasciculus myrrha dilectus meus mihi: Annon fasciculus (inquit) cujus jugum suave est, & onus leve. Non quia leve in se (nec enim levum, passionis aspe-*

asperitas, mortis amaritudo) sed leve tamen amanti. Et idem non ait tantum, fasciculus myrrha dilectus meus: sed mihi, inquit, qua diligo, fasciculus est. Ita Bernardus.

CAPVT V.

Fortitudo & robur animi in sufferendis
adversis.

EX eadem circa Crucifixum assiduâ exercitatione, velut sponte suâ & iste fructus enascitur, fortitudo scilicet & robur animi in suscipiendis perferendisq; rebus adversis: ut propterea Hebræos variè vexatos atque afflictos, quò robustam in malis suis constantiam teneant, hunc in modum hortetur Apostolus: *Recogitate enim eam, qui tantum sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem: ut ne fatigemini, animis vestris deficientes.* Quibus aperte significat, vim illam ac robur animi in adversorum tolerantia, ex ea Christi passionum recogitatione ingenerari. Sive id ita fieri dicamus, quòd perpetuâ Christi cruciarum memoria, ejusq; vulnerum familiari tractatione, similitum heorem paulatim dediscat animus, atque veluti sine sensu, Crucifixo congruentes sensus induat, & eodem tanquam colore tingatur: sive quòd ita exercitati, pro dilecto & cum dilecto suo, quem assiduè in oculis circumferant, cujus intima charitate langueant, durum aliquid sufferre, dulce existiment: sive quòd qualibet animi corporisve cruciamenta, ut adimpletionem passionum Christi aspiciant, nec tan se, quàm Christum ea perferre, & non modo secum, sed in se ac pro se dilectum pati sentiant.

Tot enim, quæ quidem huc faciant, rationes reperio ac tanquam bases, quibus (ut ita loquar) erecta stat & im-

mobilis discipulorum crucis, duris in rebus, fortitudo. Sed
 ea nunc nobis paulò pluribus affirmandæ sunt.

§. I.

Stabilisur hujus fortitudinis prima ratio.

Rationem primam hujus fortitudinis petebamus, ex usu
 assiduo, & crebrâ quasi contrectatione Christi crucia-
 tum, seu longâ cum Christo afflicto, vulnerato, cruento,
 consuetudine ac familiaritate. Quemadmodum enim usu-
 venire videmus, ut qui præsertim à teneris inter vulnera
 cœdésq; versatur, sensim imbibat feritatem animo, & na-
 turali horrore deposito, ludere discat humano sanguine,
 jamq; crudo plagarum aspectu atque tractatione lætetur:
 ita qui cruciatus Salvatoris assiduâ tractat cogitatione, eo-
 rumq; pascitur memoriâ, ipso usu duratur ad fortia, forma-
 turq; ad exemplum quod aspicit, atque inter aspera quæ pa-
 titur, gaudet ipsâ Magistri similitudine, minusq; jam sen-
 tit, quod etiam amare didicerit.

Proinde quod in libro Job de aquilæ filijs dicitur: *Pulli* Job. 39.
ejus lambent sanguinem; non absurdè trahemus in rem præ-
 sentem: quippe cum secundum B. Gregorium, sanguinem L. 31. Mor.
 lambere, sit passionem Dominicam venerari, & Crucifixi c. 36.
 Domini cruore satiari. At quod ibidem legunt septuaginta
 Interpretes: *Pulli ejus asperguntur sanguine;* aut ut Augu-
 stinus: *Pulli ejus volutantur in sanguine;* reducit in men-
 tem, quod quandoque legimus in Actis Sanctorum Marty-
 rum; quasdam scilicet matronas Christianas, persecutio-
 nis tempore, non se ipsas tantum, sed etiam filiorum suo-
 rum membra tenera, Martyrum sanguine perungere solitas,
 quò eos non modò hac ratione consecrarent, sed etiam ad
 his paria tormenta absque horrore perferenda durarent, &
 jam non alieno tantum aspergi sanguine, sed in suo quoque
 volutari condiscerent. Ita speciatim in Actis Sancti Aretæ le-
 gere c. 15. 21. 22.

gere

gere est; martyrij socios ejusdem Beati sanguine, velut uen-
guento pretioso se perunxisse: idemq; factitasse inter aliam
matronam quandam cum filiolo quinquenni; qui con-
nuò cum matre ignis supplicium constanter subierit, cum
nullâ arte potuisset, quò minùs in rogam maternum infil-
ret, retineri. Ubi etiam memoratum habes alterius heroi-
næ pulchrum facinus, quæ de filiarum plagis extractum san-
guinem, tyranni jussu, ab inhumano carnifice sibi oblatum
cruentam illam manum non averfata, libens ore libavit, &
Domino in Sacrificium obtulit.

Ita igitur philosophemur in rem præsentem: Qui ma-
gnæ illius aquilæ, quæ in arduis ponens nidum sibi, in pe-
tra nimirum Calvariæ, extendit in cruce alas suas, suòq; san-
guine pullos suos revocavit ad vitam, non degeneres sunt
filij; ij velut sub crucis umbra educati, deq; Christi vulne-
ribus aliti, non terrentur aspectu sui sanguinis, sed vel per
adversa hujus sæculi, vel per sponte suscepta supplicia, ga-
udent sive suo, sive Christi sanguine tingi; secundum illud

L. 5. in Luc. c. 7. S. Ambrosij: *Tinge carnem tuam in Christi sanguine, sicut
scriptum est: ut tingatur pes tuus in sanguine. Tinguis carnem
tuam in sanguine, si vitia diluas, peccata detergas, mortua
Christi in carne tua circumferas; sicut Apostolus docuit, dicitur
Mortificatione JESU Christi in corpore nostro circumferentis.*

Quò etiam sanè referri potest, quod alibi ex S. Hiero-
nymo indicavimus: istius ævi Christianos, sanctæ Crucis
lignum asservatum in monte Calvariæ, magno ardore pite-
tis, non ore tantum dissuaviari, verum etiam lambere solen-
tos: tanquã si divini sanguinis relictas notas exurgere gulla-
rent, atque hinc in sese sanctitatem ac robur transfunderent;
aut certè quasi si ad crucis succum atque saporem, os suum
ac pectus assuefacere contenderent; quò in Crucifixum Iesu-
sum ac gustum transeuntes, & ipsi cum Apostolo, immo
cum Christo, placeant sibi in tribulationibus, & pro Christo

sto pati, affligi, mori non dubitent. Atque hæc de prima ratione.

§. 2.

De altera ejusdem fortitudinis ratione.

Altera ratio in ea fundatur persuasione, quam Crucifixi amatores altè animis impressam retinent; quòd ea quæ Christi causâ sufferunt, ex Petri Apostoli sententia, quædam sit communicatio passionum Christi: adeòq; non tantùm pro Amore suo Crucifixo (quæ per se magna est libenter omnia sufferendi ratio; cùm aspera quæq; mitescant ardentè amantibus, præsertim cùm ea de dilecti manu provenire contigerit) sed cum ipso Christo, Domino suo & dilecto suo, patiantur. Si enim ex veteri verbo: *Socius in pœna, magnum est solatium*: quod solatium erit Christum amanti, ejusq; causâ patienti, ipsum dilectum suum confortem habere pœnarum, & (quod Paulus optabat) ipso usu fructuq; *Philip. 3.* cognoscere societatem passionum illius?

Quem etenim rigorem non molliat, aut quem amarorem non abstergat ea cogitatio? Magnis equidem angoribus incommodis, ærumnæ me premunt cruciabiles: sed in his mecum est dilectus meus, Deus cordis mei, prædulcis sponfus animæ meæ. In cruce versor: verùm hunc jam antè in ea jacentem invenio. Mero potor aceto, & felle pascor amarissimo: sed istæ sunt escæ quibus ille libenter vescitur; in hac ipsa mensa is mihi jucundus convictor est atque familiaris. Quæcunq; ærumnæ, quæcunque me fors exerceat, in hac illum socium atque confortem habeo. Et pluris mihi est ejus præsentia ad solatium, quàm ipsa mali vis ad cruciatum & dolorem. Mala mea non sentio, dum dilectum meum mecum patientem, mihi compatientem attendo.

Quid enim suavius ac jucundius (inquit aureo ore Chrylосто. Hom. 1. in mus) quàm me Christi socium effici, atque ipsius causâ hæc per-

Yyy

peti?

Ep. ad Neom.
mes.

L. 2. de fide
c. 4.

peti? Quid cum hac consolatione comparandum? Atque hac ipsa ratione SS. Martyres solabantur penarum suarum dura tædia: quemadmodum ad eorum nonnullos in metallo constitutos scribens B. Cyprianus: *Humi jacent (ajebat) fessa laboribus viscera; sed pœna non est cum Christo jactura.* Quippe ut & hoc addam cum Sancto Ambrosio: *Gratum remedium, solatium habere de Christo.*

§. 3.

Postrema ratio ejusdem effectus astruitur.

Postrema tantæ fortitudinis basis est; quòd jam, non tam se ipsos pro Christo, aut cum Christo pati, quam Christum in ipsis ineffabili modo pati existiment. Nam quemadmodum ipsi affectu in Christum sic transformantur, ejus vulnera ac passiones libenter in se suscipiant: ita Christus vicissim in illos quodammodo transformatur, ut eorum labores ac dolores in se derivet ac suos faciat; illosque reciprocà, suâ virtute ac fortitudine induat. Certè si Paulus Apostolo, tam suo quàm aliorum Sanctorum nomine dicere licuit: *Vivo autem jam non ego, vivit verò in me Christus:* illis pari jure dicere licebit: *Patior ego, non jam ego patitur verò in me Christus.* Cùm enim illud manifestum sit: pati non posse in aliquo corpore, nisi qui in illo corpore vivat: si Christus & non Paulus, vivebat in corpore Pauli, profectò & in Paulo non Paulus jam patiebatur, sed Christus.

Sancto Ambrosio attributus Commentarius in posteriori ad Corinthios epistolam, ad illa verba capituli: *Semper mortem JESU in corpore nostro circumferentes: doctum non est, inquit, quia in Martyribus Christus occiditur: & in his, qui pro fide patiuntur, aut exitus, aut vincula, aut verbera, Christi passiones sunt; ut & vita ejus in eorum corpore*

palam fiat. Et S. Paulinus: *Ab initio seculorum Christus in* ^{Ep: 1. ad A-}
omnibus suis patitur. In Abel occisus, in Joseph venditus, in ^{prum.}
Prophetis lapidatus, &c. Idem igitur & nunc infirmitates no-
stras & aegritudinem portans; quia ipse est homo semper pro
nobis in plaga positus, & sciens ferre infirmitatem, quam nos si-
ne ipso nec possumus ferre, nec novimus. Tandemq; pulchrè
 S. Augustinus, de Christo ut capite nostro loquens: *Esse,* ^{In psal. 100.}
inquit, in membris ejus; adhære illi per fidem, & per spem,
& per charitatem; & in illo cantæ, in illo exultæ; quia & ipso
in te laborat, in te sinit, in te esurit, & tribulatur: ille adhus
in te moritur, & tu in illo resurrexisti. Vides Christum in-
 suis tribulari, illos in Christo exultare, & commutatione
 felici (quod supra cum Petro Chrysologo diximus) ipsum ^{serm. 50.}
 suscipere infirmitates nostras, & suas nobis conferre virtutes.

Cujus utique virtute induti, & tanquam Christo ipso
 loricati sancti Martyres, exultabant in pœnis suis, irride-
 bant tyrannos, ipsa tormenta provocabant: non quasi in
 illa suppliciorum immanitate absque sensu doloris essent,
 (alioqui enim quodnam illud fuisset experimentum pacien-
 tiæ, aut quæ tandem illa tentatio, quæ probatos Deus illos
 inveniret dignos se?) Habebant igitur (si nonnullos exci-
 pias, qui aut sublimi quadam contemplatione absorpti, aut
 superfundente se cœlestis dulcedinis abundantia, aut ali-
 ter hebetato pœnarum sensu, earumve refractis aculeis, do-
 lobres suos non sensere) habebant, inquam, suppliciorum
 suorum sensum: sed eò illa non sentire visi sunt, quòd
 Christo freti, ejusq; gratia atque virtute roborati, nullo
 morore aut tædio, sed cum animi pace imperturbabili, a-
 deòq; cum gaudio illa perferrent; perinde ac si sine sensu
 eorum essent, aut quasi non ipsi, sed alius in ipsis pateretur.
 Foris igitur, seu in eorum corpore, occupabatur tortorum
 crudelitas, sed intus ad ipsos pertinere non poterat: quia
 in ipsis erat, qui vicaria opera, ipsorum dolores in se reci-

Yyyy z

peret;

peret; & exquisitam atque extremam poenam vim, immortalis suae virtutis objectu retunderet.

Denique hac ipsa cogitatione armatos sanctos Martyres, in poenis suis immobiles stetitisse, testatur S. Cyprianus, vel quisquis est autor libelli de laude Martyrij: ubi Martyrem tormentis subjectum eleganter describens, ita loquitur in rem nostram: *Nam praedumantibus licet costis resoluta singulat ecurrat in vulnus, & euntibus flagris, cum avulsa corporis parte rediens habena ducatur: stat tamen panis sui fortior, hoc solum secum ipse convolvens, quod in illa crudelissima carnificum, plus, pro quo patitur, Christus, quam ipse patitur.* Habemus igitur, ex hujus Patris sententia, plus quam ipsum Martyrem in ipso Martyre pati Christum, pro cuius amore Martyr patitur; eaq; etiam cogitatione, solitos olim Beatos Martyres in ipsa carnificina, ac membrorum suorum laceratione, animari. Quo loco in primis notandum est S. Felicitatis Africanæ Martyris exemplum: quæ huiusmodi ipsum martyrij tempus in custodia pariens, insultanti sibi Commentariensi, quærentiq; quæ tandem ratione paratum sibi supplicium toleratura esset, quæ partus dolores singulatu ferre non posset, in hæc ipsa verba, quæ expressa habentur in Actis passionis ejus, pulchrè respondit: *Alimur in me, qui patietur pro me, quia ego pro illo passura sum.*

Neque verò dubitandum videtur, id ad illos quoque extendi oportere sine sanguine martyres, qui vel voluntarijs supplicijs ob Christi amorè carnem suam student: crucifigere, vel ejus nomini ac gloriae propagandæ intenti, sitim, sitim, labores, persecutionem patiuntur. In quibus utique verum est, quod loco paulò antè laudato dixit Augustinus: Christum in suis laborare, sitire, esurire, tribulari. Idq; adeo in Indiarum Apostolo S. Francisco Xaverio, in obscuro documento monstratum est. *Constat enim (ut scribit Turcellinus noster) ligneum Christi crucifixi simile*

erum, quod in Xaverij castelli sacello religiosè colebatur, quor-
 ties Franciscus gravius aliquid pateretur in India (quod ex ejus
 litteris domestici collatis temporibus compererunt) haud dubio
 sudore fluxisse. Porro ipso anno quo Xaverius extinctus est, fe-
 rrijs sextis deinceps omnibus per annum totum sudasse sanguine.
 Quod, ipso eventu spectato, nemo dubitavit, S. Apostoli
 supremos labores atque excessum è vita portendisse. Ita si
 quid patiebatur Xaverius, compatiebatur in effigie sua Chris-
 tus; simul ostendens pati se in membris suis, simul (quod
 non semel à nobis dictum) Sanctorum passiones extensione
 quandam & adimpletionem Christi passionum esse.

Hujus porrò rei conscientia, quod, amabo, robur ad-
 jicit, quam alacritatem adfert & constantiam pro Christo
 certanti ac laboranti; dum inter pœnarum suarum morsus
 & aculeos, ita se ab suo Agonòtheta confortari sentit, ut
 non tam se pro illo, quàm illum in se contempletur patien-
 tem? certus nihilominus, pro hoc ipso, quicumque est, la-
 bore & agone suo, apparari sibi coronam justitiæ, perinde
 ac si non in ipso Christus, sed ipse per se certasset. Legitima
 quippe est illa Augustini collectio, in alijs cujusdam psalmi *In psal. 39.*
 expositione: *Si in nobis ipse patitur, & nos in illo coronabi-*
mur.

CAPVT VI.

Zelus animarum, seu ardens studium sa-
lutis alienæ.

§. I.

Rationes variæ istius zeli in animis nostris excitandi.

Multa sunt profectò, quæ hunc zelum ac studium in-
 cordibus Christum crucifixum contemplantium atq;
 amantium accendant. Pri-

Primum enim: Salvatoris vitam, labores, ærummas, cruciatus denique ac mortem acerbam considerantes, animadvertunt (quod nemini quidem obscurum est, sed non omnes perinde demittunt in animum) Dei Filium unigenitum, eâ solùm gratiâ è cœlo in terras devenisse, & in carne mortali, tanta tamq; mira, sive gessisse, sive tulisse, quò videlicet mortalium animos à sine suo atq; salute deerrantes, reduceret in viam justitiæ, atque à diaboli servitute erutos, Patriq; suo reconciliatos, cœlo demum inferret, æterna illic felicitate fruituros. Id illum siquidem etiam apertis verbis sapiùs professum esse; venisse nimirum (ut ait apud S. Lucam) filium hominis, *quærere & salvum facere quod perierat*. Eodem spectâsse omnem incarnati Verbi economiam, huc illum, quæcunque in vita egerit aut perpeßus sit, unice retulisse; nec ardentius quicquam ab ijs qui se sectantur, Pastorem illum animarû nostrarum requirere, quam ut idem secum studium suscipiant, atque ad proximorum salutem conatus suos & labores conferant universos.

Lucæ 19.

Secundò: Quamobrem dum piâ meditatione illum in agro hujus mundi oberrantem, & per obvia, devia, invidia, perq; vepres asperos ac densa dumeta, non sine sudore ac sanguine perumpentem, defessum, anhelum, defectumq; viribus offendunt, si fortassis interrogent: Quid ita anxius animi, aut tantopere sollicitus sit? quâ se causâ vexet? quò tanto quærat impendio? id ipsum, opinor, apud animum suum ita respondentem audient, quod ille quondam, itidem à Patre missus, Patriq; unice dilectus filius, suisque perinde exorsus fratribus, Joseph: *Fratres meos quæro*. Ea cura mendiculis insidet; hic me exercet labor. Eâ re descendi, greges reliquo relicto in montibus, ut oppidò dilectam oviculam, sed heu! seductam atque errantem, ferarumq; moribus expositam, ab interitu vindicem, & ovili suo cœlestibusque pascuis restituam. Tu, si quid me amas, allabora mecum

Gen. 37.

Matth. 18.

ei operi; & fratrum tuorum, immò meorum, salutis, temeretur ipsum, quoad vales, impende.

Tertio: Itaque serio perpendentes pretium magnum, quo animæ nostræ DEI Filio steterit, & quòd eas ipse tam charas habuerit, ut eas æstimaret suo sanguine; satis intelligunt, eidem Domino & amatori suo nihil se gratius acceptiusve posse facere; quàm si plurimos ad eum mortales, salutis æternæ confortes futuros adducant, quam suâ illis passione ac morte pepererit. Quippe cùm id illi è contrario ingratißimum sit, & (si ita loqui fas) admodum acerbû; quòd videat tot præclaras animas, tot suis laboribus sudoribusq; quæstas, suiq; divini sanguinis inæstimabili sumptu redemptas, attamen (ipsarum quidem culpâ, sed eorum, quoque qui pereuntibus manum porrigant, defectu) fructus passionis ac mortis suæ exortes vivere; suumq; adeò pretiosum sanguinem, tam largè pro omnibus effusum, paucis omnino ad æternam vitam prodesse. Ut istud proinde videatur ipse dolenter queri per Prophetam, his verbis: *Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem?* quæ Sancti Ambrosius atque Paulinus etiam Christo attribuunt. Hinc etiam illæ sanctorum hominum & Christum tenerè diligencium crebræ lacrymæ, & in præcordijs impatienter ardor exæstuan; & illa nominatim S. Francisci Xaverij quotidiana ad DEUM suspiratio: Meminisset infidelium animas ab se procreatas, suâq; insignitas imagine; ipsiusq; filium unigenitum pro illorum salute atrocissimam subijisse necem. Attamen, ecce (inquirebat) *in opprobrium tuum his ipsis infernus oppletus est.*

Amb. 1. de fide c. 4.

Paul. 13. ad Amand.

L. 4. c. 7.

L. 2. vit. c. 13.

Quâ etiam ratione P. Petrus Faber, antea à nobis non semel memoratus, zelum suum in semetipsum reflectens, non tam timebat animæ suæ exitium ob gebennam, quàm quòd in se fructus passionis Christi, & grande illud pretium deperiret; uti dicitur in ejus Vita.

Quar-

Quartò: Neque illis opinor, obscurum est; quanto studio à nobis expetat expectetq; Salvator, ut laboribus passionibusque nostris, cum Apostolo adimpleamus ea, quae defunt passionum ejus; novòsque filios ad eum indies adducendo (secundum quod in lege scriptum est) suscitemus fratri nostro primogenito semen; hoc est, *Christo* (inquit Augustinus) *qui mortuus est in cruce. Enter quippe defunctus ille est* (ut S. Augustino consonans ait S. Gregorius) *qui post resurrectionis gloriam apparens dixit: Ite nunciate fratribus meis. Qui quasi sine liberis obiit, quia adhuc electorum suorum numerum non implevit.* Qui igitur converti fecerit peccatorem ab errore viae suae, & complendo electorum numero, murisq; caelestis Jerosolymae aedificandis, filios regni ad ipsum Christum adduxerit; is quasi suscitavit semen fratri suo Christo crucifixo, facitque ut illius sanguis (quod est quoddam velut electorum semen) non frustra pro illis effusus sit. Quod uti suavissimo Redemptori summè optabile & jucundum est: ita ab his, qui ei specialiter gratificari, & amoris vicem rependere cupiant, omni ope atque operà curandum. Eodem facit, quòd animae perfectae, & divinae contemplationis studio fixius inhaerenti, dicat Sponsus in

Cant. 6. *Canticeis: Averte oculos tuos à me: ne scilicet* (ut interpretatur S. Ambrosius) *supernis rebus dulcius avidiusq; intendens, ceteras animas derelinquat, quae ipsi Christo adhuc redimendae sunt, aut fulciendae.*

Quintò: Accedit, quòd ad Christi gloriam (qui pro ipsis despectus, ac novissimus virorum factus sit) non parum facere intelligant, si etiam corda rebellia, & ab ipso Christo ejusque amore averfa, passionis ejus ac meritum virtute subacta, amplificando Crucifixi trophæo, ipsi cruci obliquant atque suspendant; in idq; allaborent sedulo, ut quae prius vitij ac concupiscentijs suis militaverint, nunc Christi amori militent, a ejusdem honoribus atq; gloriae tantò impensius inserviant.

Sexto: Quid verò cum illud meminerunt, quod alia ex causa jam antè à nobis indicatum est: hominum sceleribus DEI Filium rursus crucifigi, illudi, conculcari, & quot mortalium crimina, tot esse dilecti Redemptoris sui vulnera: annon ad illam scelerum colluviem, quæ totum inundat orbem terrarum, necesse est eos totis commoveri visceribus, & zelo uri & tabescere super offensa Domini sui? Et qui animo dolenti præteritos Christi cruciatus versant ac deplorant assiduè, fierine poterit, ut tantam, eamq; præsentem, optimi Salvatoris injuriam, non vehementer atq; intimè sentiant; & magnâ animi contentione, ad eam arcedendam avertendamve, quacunq; possunt ope atque arte, nitantur?

Postremò: quò ferè recidunt, quæ hæctenus eam in rem diximus: qui Jesum Christum pro se crucifixum seriò atque ardentè ament; amant utiq; medullitùs, & (quod consequens est) eruent servabuntq; periclitantem proximum, quem ille tantopere amavit, ut animam suam pro eo redimendo posuerit. Præsertim autem cum Crucifixum contemplantes, eam in illo charitatis teneritudinem adversus quemlibet fratrum suorum recognoscant, ut illum non modò in manibus suis membrisque reliquis stylo ferreo notisque cruentis descripserit, sed etiam assiduè gestet in corde suo ac visceribus, velut illum cælo æternæq; salutis parturiens; in quibus itidem illum secum inveniant, cum in divinum illud pectus, attentiori quadam cõmentatione ingrediuntur.

Quò denique spectat & illa P. Gasparis Belgæ, è Societate nostra viri Apostolici, ad fratres suos in Europa zeli plenissima adhortatio, & ad Indiæ labores pro Christo subeundos invitatio. *Venite* (ajebat) *venite, fratres mei. Vos Epist. ad Cor. nimb. L. 3. sanguis, quem bonus JESUS pro horum salute profudit, inclamat gemitibus inenarrabilibus, quos nescio quâ ratione non* *Vir. c. 17.*

Zzzz

sen-

sentiunt, quotquot de ejus gratia communicant. Neque verò Christi amatorem deterrebit ullus eà gratiâ suscepti labor: quippe qui id unum attendat & quarat in omnibus, *ut perficiat opus ejus*; opus inquam salvandi animas, quod ille cibum suum, hoc est, refectioem, quietem, delicias esse dixerit, & cujus gratiâ tantos labores, tædia, ac penam exhaulerit. Quare ex Domini ac Magistri sui imitatione, pretiosos ac dulces reputat eam ob rem impensos sudores suos; tumque (ut revera est) sese propriè existimat & gratulatur socium esse Christi passionum, cum aliquid patitur pro salute animarum.

Joann. 4.

Ergo quemadmodum dulcis Redemptor, cum viâ labore æstûque fatigatus sederet ad fontem, ubi vel unius animulæ salvandæ occasio sese obtulit, jam sitim famemque non sentiebat ampliùs; quòd pro omni cibo ac solatio unico haberet, voluntati paternæ obsequi, & perficere opus ejus: sic ardens amator imitatorque Crucifixi, nullos non labores, incommoda, tædia pro animarum salute sibi exsorbenda atque exhaurienda putabit; illud secum reputans quòd per eum laborem, quicumque est, opus Salvatoris abimpleat atque perficiat: quod ille morte ac passione sua absolvit utrique ac consummavit, si operis vim atque valorem attenderis; attamen fructu & energiâ inchoatum distaxat, ac perficiendum reliquit suis sequacibus; quibus, ut summæ gloriæ, ita & voluptati esse deberet, in opere omnium nobilissimo atque divinissimo, ipsius Dei ac Salvatoris nostri (ut cum Apostolo loquar) adjutores esse.

1. Cor. 3.

Sed quoniam S. Bonaventuram eo in argumento illustratum invenio, ut rationibus ille quidem ex ipsis Christi visceribus desumptis, rem prorsus conficiat: malo ad extremum ipsius verbis (licet plusculis) rem omnem condidit, & zelum nostrum (si fieri possit) ardore illo Seraphico inflammare.

§. 2.

Eandem in rem Doctoris Seraphici loci nonnulli.

S Igitur Bonaventura in sæpe laudato libello, Stimulo, inquam, divini amoris, non uno loco de proposita thesi differit.

In primis enim, parte 1. cap: 7. de septem donis spiritus sancti agens, eaque contendens velut in clarissimo speculo, elucere in Christi passione; in ascensu seu gradu sexto id specialiter ostendit de dono pietatis, istâ ratione. *Cum enim homo considerat illa intima pietatis viscera Domini nostri JESU Christi, quæ super nos effudit, in cruce taliter moriendo pro nobis; movetur & aperitur cor ejus erga proximum suum, ut libenter pro salute sua se totum ei impendat, pro quo videt suum Dominum crucifixum. Dilatatur cor ejus ad sanguinem Christi redemptum: & sicut toto corde compatitur Domino suo JESU Christo in cruce pendenti; ita intimè & quasi sibi met ipsi condolet proximo suo ab ipsis vulneribus recedenti, immo ipsum sanguinem conculcanti. Ideo vulneratur cor ejus, propter contemptum Domini sui vulnerati, & propter compassionem proximi. Et mox: Cum omnibus, inquit, intrat vulnera illa, & sic unum cum ipsis; & ex hoc præcipuè ad proximum cor suum aperit, quia videt Dominum suum pro omnibus crucifixum: & ideo ipsum in omnibus requirit, & in omnibus considerat, & in omnibus pro suo modulo intuetur, scilicet Christum suum contemplan; totusq; est proximi, quia totus est Crucifixi. Et infra: Et hoc maximè placet Domino nostro JESU Christo crucifixo: quia pro ipsorum salute & paterno amore est ipse affixus in cruce. Animarum salus, honor divinus, compassio proximi, inflammatio sui, sunt propriè attendenda in vulneribus Christi, &c. Denique cum illud dixisset; istud donum inter cætera, immo super cætera, Christo placere: *Faciamus ergo (concludit) obsecro beneplacitum ejus; & pietatem suam**

Zzzz

suam

suam bauriamus de latere ejus. Simus omnes unū in Domino nostro crucifixo, & nihil nisi JESUM in proximo requiramus; & sic in proximum tendamus, ut semper in Christi vulneribus recubamus cum ipso. Non proximum nostrum aspiciamus, ut pulchrum aut hujusmodi, sed ut Christi morte redemptum, & sanguine Christi perfusum. Anima proximi cum sanguine Christi intrat cor nostrum. Nihil sit nobis difficile, nihil videatur vile, etiam ignominiosā morte mori pro illo, pro quo Dominus noster est cum tanta ignominia crucifixus. Sit unusquisque proximus, sicut cor nostrum; pro quo fuit cor Domini nostri JESU Christi, tot doloribus aggravatum. Hæc & plura ibi Doctor Seraphicus, piè ac suaviter more suo.

Ex quibus velut conglobatim inferri potest multiplex ratio; quamobrem legitimus Christi crucifixi contemplator atque amator, acri studio juvandi animas, eosque in opere ipsi Salvatori allaborandi, incitetur. Ut ecce 1. quia de ea contemplatione aperitur cor ejus ad proximum; ut ei se totum impendat, pro quo videt Dominum crucifixum. 2. Quia vulneratur cor ejus propter contemptum Domini sui vulnerati. 3. Quia in proximo nihil nisi Christum crucifixum considerat, proindeque totus est proximi, quia totus est Crucifixi. 4. Quia intelligit hoc studium Christo Domino unice placere. 5. Quia omnem proximum aspiciat, ut sanguine Christi perfusum: & sic anima proximi intrat in cor ejus cum sanguine Christi. 6. Quia eundem speciat in Christi vulneribus ac corde secum recubentem. 7. Attendens cor Christi tot doloribus aggravatum pro proximo, illum diligit tanquam cor suum, immo tanquam cor Christi, quem solum intuetur in proximo.

P. 2. Stim. c
11.

Idem S. Doctor alio in loco hæc ipsa uberius confirmans: *Considera (inquit) interiorem proximi hominem, ad imaginem DEI factum, sanguine Christi redemptum, Spiritus sancti habitaculum, Sponsam Christi, DEI virtutis & Sapientie*

sedem. Tunc honoris Domini tui sitibundus ingemises & plorabis, quia ejus imaginem vides denigrari, preciosissimum sanguinem conculcari, Spiritus sancti tabernaculum pollui, Sponsam Christi prostitui; & quæ sequuntur. Et deinde: Animesurhis anima viri justii, & DEI sui contemptum non sustinens, animarum mortem abhorrens, conetur modis omnibus quibus potest animas à peccatis liberare. Quomodo potest dicere, se DEUM diligere, & ejus amorem appetere, qui ejus imaginem videt jacere in sterquilino, quam non curat? Et maxime cum videt Christi sanguinem pedibus conculcari; quomodo quæso potest hanc sui Domini injuriam sustinere? Tum verò in quendam mentis excessum ardoremq; seraphicum erumpens, & quò nos, ut ait, ad animarum zelum alliciat, intimos suos sensus aperiens; ita se animo comparatum esse testatur: Quòd si certissimus essem (inquit) quòd nunquam deberem perfrui DEO meo, nihilominus ad honorem suum vellem libentissime pro qualibet anima peccatrice semel mori; ita quòd tot mortes in presenti sustinerem, quot sunt in mundo anima peccatrices; ut ipse consequerentur gratiam in presenti, & gloriam in futuro. Quanto magis (subdit) si secum deberem postmodum gloriari? Hæc Bonaventura: cujus si oculos aut cordis particulam haberemus, Christum crucifixum in omnibus intueremur, & in animabus ad eum convertendis, hoc est, (ut idem superius indicat) in recolligendo abjecto & conculcato Christi sanguine, nulli eam in rem operæ, nulli labori sudorive parceremus.

Quod si (ut id obiter & verbo unico hîc inferam) in alumno disciplina Crucifixi, is ardor animi, ea fuit salutis animarum sitis: quantum in ipso Salvatore nostro charitatis incendium, quàm intemperatum salutis, tum omnium, tum cujusque nostrum, necesse est desiderium fuisse? cujus utique Philanthropiam, seu amorem hominum, ad eò commendat Apostolus, & qui meritò à nobis, velut proprio epitheto,

Sap: 11. theto, potest Philopſychos, hoc est, animarum amator, cum alia Scriptura appellari.

Ad extremum & hoc accipiamus à nostro S. Doctore monitum: *Solum ab animabus JESUM Christum crucifixum quaramus (emptæ sunt enim pretio magno) ut aut pretium reddant, aut in emptione permaneant. Inebriemus eas sanguine non curiositate, ut sic Dominum nostrum crucifixum concupiscant. Dicat quilibet nostrum eis: Nihil judicavi me scire inter vos, nisi Dominum JESUM, & hunc crucifixum; non certe Aristotelis vel Platonis Philosophiam, &c.* Quæ quidem postrema Verbi DEI præcones potissimum respiciunt; qui si Christum ament, animarumq; salutem sitiant, non eas debent curiosis rebus velut siliquis inanibus pascere, sed Christum crucifixum prædicando, ipsius sanguine saginare.

Cæteroqui enim quæ universè in hoc capite diximus, ad quemlibet spectant pium Ascetam; qui si prædicationis verbo fortassis non possit animas Crucifixo parere, & (ut dicebamus) fratri suo semen suscitare; attamen eas jurare potest sanctis desiderijs, potest lacrymis atque precandi instantiâ, potest voluntarijs supplicijs, potest monito ac consilio, potest exemplo bonæ vitæ, potest diversis atque submotis peccatorum occasionibus; potest denique artibus alijs, quas ei tum suus in Christum amor suggererit, tum susceptæ vitæ ratio permiserit. Ad quod itidem nos detestatur Doctor noster his verbis: *Hoc sit officium nostrum, hæc gloria & consolatio nostra, semper pro animabus aliquam DEO offerre.* Sed de his hætenus. Video enim me in hoc argumento longius paulò, & præter morem, tamen (ut arbitror) non inutiliter, abductum esse.

P. 1. Sim.
c. 7.

CAPUT VII.

Adversus egentes atque afflictos tener animi sensus, & commiseratio.

Multam hic affectus cum superiore affinitatem habet, eademq; ferè radice nititur; ardenti nimirum in Christum JESUM charitate, ac sollicito studio illum in omnibus perfectè imitandi: quamobrem eam rem paucis hoc loco exequemur.

Ajo igitur eos, qui in commentanda Christi passione multum versentur, tribus maximè de causis, adversus egentes atque afflictos inducere viscera misericordiae, intimaque animi propensione, ad eorum miseras omni ope sublevandas, incitari.

Prima: Quòd hanc in rem continuò habeant præ oculis propositum sibi benignissimi Salvatoris exemplum: qui, ut erat animo mitissimus, atq; ad omnibus benefaciendum propensissimus, ita id præsertim studuisse visus est in omni vita, ut afflictos mortales, quibuscunque rebus posset, erigeret; eorumq; miseras, non spirituales duntaxat (de quo capite superiore tractatum est) sed etiam corporales sublevaret. Quippe qui, ut ait B. Petrus, *pertransiit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à diabolo:* eòq; se missum specialiter testatus est; ut evangelizaret pauperibus, sanaretque contritos cordè; & cæcis visum, ægris salutem, mortuis vitam restitueret. Deniq; hoc erat opus ipsius, hoc studium, hæc oblectatio, juvare afflictos, & omni commodo suo pothabito, suis laboribus, sudore, sanguine opem adferre mortalibus: quando etiam, secundum B. Ambrosium, *idcirco passus est, quia eum benefacere delectavit.*

Act. 10.

Luc. 4. & 7

In ps. 72.

Quam etiam commiserantis animi in calamitosos pietatem, tum illa demonstrat eorum ad sese blandissima ejus invi-

Matth: 11. invitatio: *Venite ad me omnes qui laboratis, &c.* tum quod
Matth: 9. alibi ait idem Evangelista: *Videns autem turbas, misertus*
est eis (sive ut græca sonant, *ex intimis visceribus commiseratus*
quia erant vexati & jacentes, sicut oves non habentes pastorem.
 Tum ad extremum illæ lacrymæ non semel fuxæ, humanitatis
Job 31. malorum contemplatione. Ut meritò posset dulcis Redemptor
 illud dólentis Jobi usurpare: *Ab infantia mea crevit mecum*
miseratio, & de utero matris meæ egressa est mecum: quibus
 significatur naturalis quædam & insita, & tanquam ab
 initio ipsi homini congenita, ad miserescendum egentibus
 que succurrendum propensio. At hæc de se Sanctus Job
 cum aliqua fortassis exaggeratione dixerit: quæ tamen in
 persona Salvatoris, etiam ad litteram verum habent. Nam
 is simpliciter ac citra figuram dicere potuit, miserationem
 de utero matris secum egressam; ut qui etiam in matris
 utero jam tum animo conceperit sensum intimum miseriarum
 nostrarum, & (quod solum ferebat ejus temporis conditio)
 eas votis saltem, & paternæ clementiæ obtestatione, suble-
In psal. 41. vare insisteret: quoniam, ut pulchrè S. Ambrosius, etiam
in utero materno positus, tanquam Jonas in utero ceti, pro pe-
pulo Patrem deprecabatur.

Hæc igitur qui crebrò attenderint, taliq; exemplo
 documento informati sint, intimè incitari se sentiunt, ut
 miseros atque ærumnolos tenero quodam animi sensu com-
 plectantur in visceribus Jesu Christi, eorúmque piâ tangant
 commiseratione, & quacunq; possunt, seu ope, seu opor-
 tâ, eorúm ærumnas avertere aut demitigare contendant.
 Hæc de prima causa.

Altera est: quòd ij, qui Crucifixi disciplinâ exercere
 sunt, ita oculos condocerant & assuetos habeant; ut
 paupere atque afflicto, tanquam in viva imagine, ipsi
 Christum pauperem atque afflicto recognoscant, eumque
 contemplantur velut præsentem. Cùm igitur Christus
 Salva

Salvatorem suum tenerè diligant; fieri non potest, quin ad miseri alicujus aspectum, commoveantur eorum viscera super fratre suo, hoc est, super Christo, quem in illo misero patientem & afflictum aspiciunt, & (ne sterilis sit commiseratio) ad aliquam ei opem impendendam incitentur. Quid enim si Christum re ipsa oculis intuerentur, sub istius persona pauperis, egentem, infirmum, ulcerosum? Sed de hoc nos alibi sufficienter disputavimus.

Rectè igitur ait S. Bonaventura; hominem, qui Crucifixi contemplatione teneatur, eundem in omnibus intueri, totumq; esse proximi, quia totus est Crucifixi. Et alio in loco suprâ etiam citato agens de verbis Apostoli: *Non enim judicavi me aliquid scire inter vos, nisi JESUM Christum, & hunc Crucifixum*; ait illum solùm hoc verbum dicere posse: *qui in quolibet proximo (& præsertim, inquam, in egeno ac paupere) sibi videtur, quòd videat JESUM Christum passum.*

Postrema: Quòd ipsa passionis Christi perpetua recogitatio, sensim cor contemplantis emolliat, & quendam intimis præcordijs miserendi sensum, & tanquam naturam, ingignat. Quanquam enim universè verum est, sanctitate ipsâ atque virtute mitificari animum hominis, & ad quandam adversus alios facilitatem suavitatèq; componi. *Sunt enim*, teste S. Chrysostomo, *Sanctorum anima vehementer mites & hominum amantes*; sic ut illam suam benignitatem ac miserationem (ut idem observat) ad bruta quoque exporrigan; secundùm quod scriptum est: *Novit justus judgementorum suorum animas; viscera impiorum crudelia*: id tamen in ijs præsertim obtinet, qui commeditandis ac commiserandis innocentis Agni, Domini Jesu, cruciatibus assueverint; quibus ipso usu quædam inolefcit animi misericordis indoles, mollescit eor, tenerescunt viscera, ut etiam proni sint ad lacrymas, jamq; miseriarum humanarum, quibus

A a a a

bus

buscunque hæ inciderint, facili miseratione tangantur. Id adeo maximè in Seraphico S. Francisco videre licet: cui ex assidua cum Christo crucifixo consuetudine, eam habebat teneritatem ac mollitudinem animi, ut non modò hominis hominum, sed brutarum quoque animantium commoveretur; nec earum duntaxat, in quibus aliquam agnosceret vel obscuram Domini sui patientis imaginem (ut de agnellis ac vermiculis à nobis antea memoratum est) sed etiam reliquarum omnium: ut, nive humum obtinentem, etiam grana spargi cuperet, ad sublevandam minutarum avium necessitatem.

Spec. Vit. S.
Frs. p. 1. c.
78.

CAPVT VIII.

Abundantia sanctarum lacrymarum.

§. I.

Passionem Christi assidue recogitantibus, hoc donum solere à DEO concedi.

Multas omnino atque multiplices in presenti vitalis lacrymandi causas habemus. Nam siue nos ipsos innoxiamur, siue proximum; siue locum exilij in quem projecti sumus, siue patriam cœlestem à qua excidimus; siue denique momentum quo nunc vivimus, siue præterita aut futura contemplemur: tot undique sese lacrymarum fontes aperiant; ut qui sibi existimet fas esse absque luctu vivere, eum profectò necesse sit, aut oculis mentis carere, aut eos à rerum quæ se circumstant respectu, studiosè avertere.

Attamen inter tot, tamq; diversos lacrymarum fontes, nullus tam copiosus atque abundans esse videtur, quàm amara passio, & acerba vulnera Salvatoris: quorum utrumque attendita consideratio excitare solet in corde Crucifixum

mantis teneriores sensus atque affectus, & inde ex oculis dulces lacrymas prolicere: velutq; Sanctorum exemplis di-
ctisque compertum est, consuevit divina bonitas, hoc lacrymarum donum, instar singularis privilegij, ijs præsertim concedere, qui libenter in Christi cruciatibus commeditandis exercentur.

Serm: 10.

S. Fulgentius de ijs agens, qui de sua salute solliciti, intentiq; sanctis operibus, juxta Psalmistam eunt & flent, mittentes semina sua: *Ubi (inquit) seminant in lacrymis, nisi juxta arborem crucis, ubi fons est proximus Salvatoris?* Quibus significat Christi patientis contemplationem, fontem esse sanctarum lacrymarum, atque ex scatebris vulnerum ejus deduci pios illos rivulos, quibus animæ sanctæ, juxta crucis arborem, & fluenta Salvatoris residentes, solantur ardores & dolores suos, & fallunt incolatus sui longa tædia: quemadmodum olim filij Israël, sedentes super flumina Babylonis, & dilectæ Sionis desiderio suspirantes, deflebant exilij sui moras, appensis ad fluviales salices, damnatisq; tristi silentio, pristinae suæ lætitiæ instrumentis.

Cyprianus autem, seu autor sermonis de Coena Domini, inter ejus opera, cum illud præmisisset: Panem istum Angelorum (hoc est, Christum in Eucharistia.) omnium exuperare dulcedinum voluptates: *Vide (inquit) quomodo his qui Christi commemorant passionem intra sacri mysteria, quasi per quosdam canales de interioribus fontibus egrediuntur torrentes; & super omnes delicias lacrymis nectareis anima delehetur?* Habes & hic interiores fontes lacrymarum, immò torrentium, nimirum passionis Christi commemorationem, sive meditationem. Siquidem cor Christum amanti, instar clibani stillatitij, ingestis in memoriæ sinum, ipsis amaris cruciatibus, tanquam floribus herbisve salubribus & odoratis, ijsq; subjecto charitatis igne decoctis, sensum solvitur, & molliter exsudat per oculos, & aquis illis pretiosis interiores æstus suos mitigat patiter & redacendit.

A a a a z

Nam

Nam ne istos fletus amaros aut insuaves esse putes, docet laudatus autor eas lacrymas esse nectareas; quod nempe his lacrymis, nihil cordi dulcius sit: ut istud expertus

P. 1. Stim. c. 7.

Bonaventura, non semel miretur commixtionem illam ineffabilem intimi doloris & sanctæ dulcedinis, quam sentit anima in consideratione Dominicæ passionis. Eiq; rei aliquo modo explicandæ, hanc in quodam loco non incongruam addibet similitudinem: *Sicut aqua* (inquiens) *in terte putrefacta, solis calore decocta in vinum convertitur: sic lacryma in perfectè contrito, fervore charitatis decocta, in*

P. 3. Stim. c. 1.

De perf. vit. c. 6. *num laticia convertuntur. Idem denique in alio tractatum hanc tribus verbis absolvens; Quicumque desiderat (inquit) aquas gratiarum, aquas lacrymarum, ipsas hauriat de fontibus Salvatoris, id est de vulneribus JESU Christi. Sic illa*

§. 2.

Dulcedo & pretium lacrymarum, ex Crucifixi contemplatione manantium.

Atque ut huic argumento aliquantulum immoremur, satis constat has ipsas lacrymas, sive ad solatium animæ amantis atque lugentis, valere plurimum; sive ad divinam in nostris angustiis misericordiam provocandam. Considerat eas S. Paulinus, ut quædam cœlestium gaudiorum semina; dum exhortans nos ad plorandum coram Domino *Illi flentes* (inquit) *gaudia nostra seminabimus.* Easdem jam vidimus ab alio quodam dici nectareas, atque ijs animam super omnes delicias delectari. At enim ne longum faciam, tuum hîc duntaxat, ô Christi crucifixi amator, experimentum appello.

Ep. 4. ad Sever.

Quàm enim, amabo, dulce est, sive cum Magdalena involvi & circumfundi cruci, & speciosos Crucifixi pedes calidâ lacrymis rigare, reliqua Salvatoris vulnera iisdem respersere, ejusdem sanguini miscere oculorum humorem, præ-

moris astu dolorisq; vehementia copiosè redundantè? sive cum ipsa DEI Matre, in profunda dolorum filij contemplatione, stare juxta crucem, eandemq; humum, quam ille suo sanguine irroret, pio ploratu perfundere, divinumque illum croorem (si ita fas loqui) lacrymarum imbre diluere. Quàm suave, cum tot Crucifixi amatorum lacrymis suas miscere & confundere, perpetuare illos (prouc Sanctus appellat Bonaventura) aquæductus, augere rivos, qui de Filij ac Matris luminibus ductâ origine, pèrque reliquorum Sanctorum oculos cursu producto, in flumen evadunt, cujus impetus lætificat civitatem DEI.

Nimirum cùm eas in corde pij contemplatoris concipiat divina charitas, quæ sine dulcedine esse nequit (*soror enim amoris dulcedo*, ut ait S. Augustinus) necesse est & has divinx charitatis filias, parenti similes, hoc est, suavitatis plenas esse. *Quid enim dulcius lacrymis charitatis?* inquit Bernardus.

Hic verò exclamantem audio S. Bonaventuram: *Felices lacrymæ, quas manus Conditoris absterget!* Beatæ guttæ, quæ (ut Beatus meditatatur Macarius) igne charitatis in pretiosas gemmas concretescentes, ponuntur in conspectu DEI, in cœlestibus thesauris asservandæ. *Posuisti* (ajebat Propheeta DEUM alloquens) *lacrymas meas in conspectu tuo.* Et ad Tobiam Raphaël Angelus: *quando orabas cum lacrymis, ego obtuli orationem tuam Domino.*

Nam sicut orationes Sanctorum (secundùm quod in Apocalypsi scriptum est) sunt instar pretiosorum aromatum, quæ in phialis seu thuribulis aureis incensa, & DEO suavem odorem inhalantia, imponuntur altari cœlesti, quod est ante thronum DEI: ita Sanctorum lacrymæ, quæ vel expansionis Christi memoria, vel alio quocunque pio animi sensu funduntur, in DEI oculis instar sunt pretiosarum margaritarum, quarum ille decore deleatetur, propter-

Hom. 30. in Gen. ptereâq; velit eas poni in conspectu suo. Unde Chryso-
 mus: *Quidnam oculis illis formosus, perpetuo lacrymarum*

Hom. 22. ad Rom. *Respice (inquit) lectum Davidis, in quo, tanquam margaritæ*
per singulas noctes erant congelatæ Prophetæ lacrymæ. Ex quibus

denique sanctarum lacrymarum etiam pretium agnoscit.

Addo: Nihil his efficacius esse ad permovendum cor

DEI; easq; omni voce potentiùs ab eo id omne, quod ad

salutem nostram pertineat, impetrare. Nisi enim pie illa

lacrymæ vocis pondus haberent apud DEUM; non illi dice-

Psal. 38. ret quidam è sanctis ploratoribus in psalmo quodam: *Au-*
ribus percipe lacrymas meas. Clamare se censet, etiam dum

plorat silentio. Non vult jam stetus suos poni in conspectu

DEI, non oculis tantùm lacrymas subjici, sed etiam percipi

divinis auribus, tanquam eloquentem fortèmq; vocem ef-

ficienti cordis, cui nempe oculi pro lingua sunt, & lacryma-

rum per genas decursus, pro clamore valido & efficaci or-

Psal. 6. tione. Unde alibi exauditum se sentiens: *Exaudit (in-*
quit) vocem stetus mei. Denique vis nosse, quàm discreti sint

Ecclesi. 35. oculi piè ad DEUM plorantium? *Nonne lacrymæ viduæ (in-*
quit Scriptura) ad maxillam descendunt, & exclamatio quæ

super deducunt eas? à maxilla enim ascendunt usque ad vo-

lunt, & Dominus exauditor non deletabitur in illis. Vides

ut i vox lacrymarum, & (ut in ipso textu præcessit) loquæ-

gemitus, ascendat usque ad aurem DEI, & exaudiatur, & fa-

cilè, quod petit, impetret?

Quòd si hanc vim habet omnis lacryma, quæ de cordis

dolore compuncto in conspectu DEI funditur: quam esse

dicemus earum lacrymarum efficaciam, quas in corde Cri-

stifixum amantis producit intima passionum ejus contem-

platio? Quarum videlicet, uti materia nobilior, & origo

divinior; ita esse debeat, & sensus dulcior, & fructus ef-

ficior, & vis apud DEUM efficacior. Visum esse Christum

S. Gertrudi eas lacrymas, quas ipsa in ejus passione deploranda funderet, paterâ aureâ quasi recolligere; suprâ indicatum est, cùm compassionis exercitium proponeremus. In B. Lydvinae vita legimus; cùm illa in quadam desolatione spiritûs, ipsos dies quindecim ad Christum plorando cõsumpsisset, atque ad extremum deficientibus lacrymis, humorem quendam sanguineum ex oculis stillaret, ejusmodi guttarum sanguinearum nonnullas reservatas, miram edidisse odoris fragrantiam: non obscuro indicio illius, quâ Virginis anima (licet afflicta & desolata) in ijs fundendis perfunderetur, suavitatis. Felices profectò, qui eâ gratiâ donati sunt. *Domine, da mihi hanc aquam*, doloris, inquam, amorisq; sancti lacrymas, quæ cordis mei duritiam, resolvant; ut in recolenda amarissima passione tua, sensum aliquem pietatis concipiam.

P. 2. c. 7.

CAPVT IX.

Transformatio hominis in JESUM Christum crucifixum.

§. I.

Excellentem hominis Christiani perfectionem in ea transformatione consistere.

Suprema humanæ animæ perfectio atque felicitas, inpropinquo ad Deum accessu, per intimam naturæ, indolis, morûmq; divinorum participationem, atque eo sensu, in quadam in ipsum primum suum principium, finemq; ultimum ac summum bonum, transformatione consistit. Et in illa quidem felicissima regione æternæ lucis & pacis imperturbabilis, revelatâ facie gloriæ Domini speculantes, in eandem imaginem (ut Paulus loquitur) transformabi-

2. Cor. 2.

12121,

mur, ipsi divinæ naturæ similes, & quantum homini facti. *1. Joan: 3.* Deiformes effecti. Ut enim ait dilectus discipulus: *Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus: quoniam vidimus eum sicuti est.*

At verò dum in hoc corpore peregrinamur à Domino, dum adhuc tempus est tentationis atque conflictus, & donec affligi, premi, tundi, conculcari, & quotidie mortificatum est, multum equidem & sat erit fortasse, si post longam exercitationem, conformes fiamus exemplari, quod nobis in monte, non jam Thaboreo, sed Calvario, monstratum est; hoc est, si in Christi crucifixi expressam imaginem quadam sensuum ac morum similitudine, unitatè trans-eamus. Nimirum ab ista mœsta ac tristiore Domini nostri patientis imagine, ad gloriosam illam atque divinam proclivis omnino transitus est. Cùmque Christi vita, perfecta quædam sit vitæ divinæ ac morum divinorum expressio; consequens est sanè, ut qui formam morum & mentis habitu in Christum crucifixum transierit, ipsius pariter divinæ vitæ imitator sit, & (etiam degens inter mortales) imago quædam existat summæ divinitatis. Ut enim præclarus

*De princip.
l. 2. c. 6.*

Origenes, de Christi humana natura ad divinam comparationem differens, docet illam, ejusve operationes *indeclinabiliter eosdem motus suscepisse*: quòd illam nimirum aspiceret, et divinitatis instrumentum intimè conjunctum, & ad omnem divinam motionem maximè pronum ac sequax; ipsius eadem operationes ut quandam divinitatis umbram: quæ tione etiam quidam alij divinam naturam luci, humanitatem interposito corpori, & humanæ naturæ operationes umbræ comparavere.

*V. S. Greg:
18. mor. c.
12. S. Tb. 3.
p. 932. a. 1.
ad 1.*

Quemadmodum enim in horologio aliquo sciostris gnomonis umbra solaris motus æmula est, nec aberrat unquam vel in minimo, sed indeclinabiliter eosdem in sensum suscipit: ita quælibet humanitatis Christi operatio

vinorum sensuum ac motuum certissimus index atque expressa representatio est, ejusque vita velut egypton divinæ vitæ: ut qui in Christum crucifixum, morum ipsius exactâ imitatione ac similitudine transformetur; hoc ipso eum necesse sit, sensim in nobilem divinitatis imaginem (quoad vitæ mortalis condicio patitur) conformari.

Et quanquam in omni Christiano formari Christum oporteat; prout ad Galatas scribens ajebat Apostolus: *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis*; quod etiam aliâ phrasi significat, dum hortatur ut Christum induamus, aut ut imaginem hominis celestis, hoc est, Christi portemus: hoc tamen, quâmdiu in ipsum Christum non transformamur, non nisi initium quoddam Christianæ perfectionis esse videtur. Dicit enim potest Christus in nobis formatus esse, cum ei per fidem atque amorem adhæremus, ejusque actiones pro se quisque imitari, eique conformes quadantenus effici studemus; tamen dum ita in nobis ille formatur, ipsi etiamnum in nobis restemus, hoc est, adhuc nos ipsos, sive veteris hominis affectus cupiditatesq; , inviti licet ac reluctantes, sentiamus; nec proinde liceat nobis cum Apostolo dicere: *Vivo autem, jam non ego, &c.* At verò, qui in Crucifixum, uti nunc loquimur, transformatus est, is jam in se ipso non vivit amplius, sed solus Christus crucifixus; ita videlicet, ut sibi ipsi perfectè mortuus, se ipsum jam quasi non sentiat, ad se ipsum in nullo respiciat, sui que oblitus se ipsum in Christo crucifixo perdat, non quidem naturæ commutatione, sed omnimodâ (quoad mortali licet) motuum propensionumve cum Christo crucifixo unitate. Sicut enim is vulgò dicitur amisisse oculos, qui licet eos adhuc habeat, eorum tamen usum amisit: ita quodammodo in Crucifixi corde sese perdit anima, quando ita suam essentiam retinet, ut jam non ducatur suis motibus & propensionibus, sed solo agitur spiritu Christi.

B b b b

Chri-

Christi crucifixi: uti mox pluribus cum Seraphico Doctore explicabimus.

Atque in hoc jam illa consistit suprema & rara, sed tamen concessa non paucis, nec proinde pio ac sedulo affectu desperanda, Christianæ virtutis ac perfectionis confirmatio.

§. 2.

Frequenti circa Christum passum exercitatione, posse ad eam transformationem perveniri.

Hic igitur fructus cum primis excellens efflorescit deinde ex ea, quam non immerito tantopere commendamus crebrâ & assiduâ circa Domini nostri passionem exercitatione: quod nunc jam pluribus declarabimus, & aliquâ severitate, seu ratione stabiliemus.

Primò enim S. Bonaventura parte 1. Stimuli cap. 4. in hac ipsa exercitatione agens, inter varios fines, quos spectare debeat pius Exercitator, ait quinto loco contemplandum esse passionem Christi, ad cordium nostrorum resolutionem & perfectam transmutationem in ipsum. Quod tunc (subdit) quando homo non solum imitatur, comparatur, amiratur & exultat, sed etiam totus convertitur in Dominum nostrum JESUM Christum crucifixum; ita ut exiens ex se, & abstractus ab omnibus, nihil videat aut sentiat intra se ipsum, nisi Christum crucifixum, illusum, exprobratum pro nobis.

De vit. spir. sub finem. *bus consentaneè S. Vincentius: Oportet (inquit) quod veritas te totum & reclines super brachia JESU Christi pariter rimi, vilissimi, & impropere, despecti & mortui propter te, usquequo tu sis mortuus in omnibus sentimentis tuâ humanitate. JESUS Christus crucifixus vivat in corde tuo, & in tua anima & totus transformatus & transfiguratus cordialiter sentias te, ut nunquam videas, nec sentias, nec audias, nisi ipsum Christum stantem in cruce, propter te mortuum & suspensum.*

At parte 2. cap: 8. veluti hanc ipsam transmutationem in se expertus, in hunc modum loquitur S. Bonaventura: *Anima mea amore liquefcit, & extra se exit, & in DEUM tota se diffundit, proprium locum relinquit, & in DEUM currit, absorbetur à DEO, & obliviscitur sui.* Tum verò: *O amor (exclamat) quid tibi tribuam, qui me fecisti divinum? Vivo ego jam non ego, vivit verò in me Christus.* Inenarrabilis est virtus tua, ô amor! qui lutum in DEUM transfigurās. Denique parte 3. cap: 2. ex professo inquirens: qualiter possit homo mutari in DEUM, quàmque id sit homini gloriosum, utile, delectabile: *Tunc (inquit) homo se ipsum commutat in DEUM, quando eligit & diligit se odiri, & solum DEUM diligere; & circa nihil aliud vult affici, nisi solum circa DEUM, ille solus in suo jacet affectu, & de nihilo curat nisi de ipso DEO, & totaliter sicit, quomodo per se vel per alios honorificetur Dominus DEVS suus.* O commutatio desiderabilis! Nam certè iste vulnere peccatorum in Christi vulnere commutavit, & mentis fatiditatem in Dei bonitatem, suam nequitiam in Dei clementiam, amaritudinem cordis in dulcedinem Creatoris. Nam totus est in DEVM, vel DEI, & nihil nisi DEVM requirit. Cor suum plenum est ipso DEO, se exiit, & DEVM induit: & quæ sequuntur. Quæ quidem plulcula, eò tamen referre visum est; quòd hinc appareat, etiam in hac vita mortali posse hominem quodammodo in DEUM transire & commutari; atque ad id, hanc ipsam, qua de agimus, in Christum crucifixum transfigurationem, viam pandere atque munire.

Secundò: Igitur ex mente S. Bonaventuræ, atque (ut arbitror) ex propria etiam ipsius experientia, potest quis sedulâ atque assiduâ passionum Christi meditatione, paulatim in ipsum Christum crucifixum transformari, & (quod etiam externâ specie S. Francisci Assisenati contigit) sensuum affectuumque conformatione, vivam illius imaginem representare. Hinc enim etiam idem S. Doctor alibi Vir-

Bbbbbz

ginem

De perf. vi-
ta c. 6.

ginem Christo devotam ad id adhortans, simūlq; viam et
rationem quā id consequi possit, ostendens: *Accede ergo
tu* (inquit) *pedibus affectionum tuarum ad JESVM* vulnera-
tum, *ad JESVM spinis coronatum, ad JESVM patibulo crucis*
affixum; & cum B. Thoma Apostolo, non solum inture in ma-
nibus ejus fixuras clavorum; non mitte manum in latus ejus, sed
totaliter per ostium lateris ejus ingredi usq; ad cor ipsum JES-
SV, ibiq; ardentissimo amore Crucifixi in Christum transfigu-
rata, lanceā precordialis dilectionis transfixa, gladio intima
compassionis transverberata, nihil aliud queras, nihil aliud de-
sideres, in nullo alio velis consolari, quā ut Christo tu passio-
commori in cruce. Et tunc cum Apostolo exclames, dices:
Christo confixa sum cruce. Vivo ego jam non ego, &c. Sic ille.

Epist. 6.

Tertio: Et sanē si Stoicæ Philosophiæ præceptis, et
mores conformandos, totūmq; hominem commutandos,
ea vis inerat (quantum sibi quidem experiri videbatur Seneca)
ut is ausus sit ad Lucilium suum scribere: Intelligo, Luc-
cili, non emendari me tantum, sed transfigurari; quod videlicet
assiduo studio contentioneq; virtutis, eam in se perfec-
tificeret intorum sensuum affectionūmq; mutationem,
ut in alium hominem quodammodo transisse videretur.
multo id magis efficiet Philosophia Crucifixi, & in vitam
moresq; nostros, cum divino illius auxilio transfusa disci-
plina; ut deposito veteri homine, in novum hominem
hoc est, in ipsum Christum crucifixum, transfiguremur et
transformemur; non externā, inquam, figurā duntaxat
eum representantes, per quandam cum viro dolorum, in-
rerum externarum nuditate, & malorum extrinsecus adve-
nientium perpeffione, similitudinē; sed ipsā quoque inte-
riore formā, hoc est, animā & spiritum, per cogitationum
sensuum, desideriorum, omniumq; animi motuum confes-
sionem, in ipsum transeuntes. Veluti de se testantem audi-
mus, non jam è Stoicorum porticu, sed è tertio coelo hinc
Philos.

Philosophum, nihil tamen scientem inter nos, nisi JESUM, & hunc crucifixum. Nam dum ille scribens ad Galatas sese ait Christo crucifixum; quid aliud sonat, nisi se transisse in perfectam quandam Christi crucifixi imaginem? Et dum jam non sese, sed solum Christum in se vivere; quid nisi in Christum sese transformatum testatur?

Gal: 2.

Quartò: Ad hanc porrò (ut ita appellem) Christiformitatem, diuturnâ exercitatione, acque distinctâ virtutum ejus in moribus nostris atque actibus expressione, posse denique perveniri; Sanctus quoque indicat Ambrosius; qui cum illa à nobis alibi memorata dixisset: Christum scilicet velut signaculum portandum in fronte, in corde, in brachio, & ita singulis quodammodo membris nostris imprimendum, tum illa subdit huc pertinentia: *Luceat ergo imago ejus in confessione, luceat in dilectione, luceat in operibus & factis; ut si fieri potest (inquit) tota ejus species exprimat in nobis.*

L. de Isaac. c. 8.

Quemadmodum enim, cum quis picturâ aut statuariâ arte Christi crucifixi simulachrum exprimere instituit, post rudem universi operis in tabula aut marmore adumbrationem designationemve, descendit deinde ad partes singulas, & hanc primùm, tum istam, mox aliam conformando, explendo, expoliendo, perfectam denique Crucifixi reddit imaginem, & (quod dici solet) numeris omnibus absolutam: Ita qui Dominicæ imitationis ac repræsentationis studio, identidem in Christum crucifixum, velut Christianæ ac perfectæ vitæ formam & exemplar aspicit, & modò illius inter adversa atque acerba patientiam incredibilem, modò paupertatis, doloris, contemptus sitim ingentem, in se transfundere atque exprimere satagit; post autem, exactissimam ejus usq; ad mortem obedientiam, & summam humanæ voluntatis cum paterna ac divina consensu, demum ardorem immensæ charitatis, atque illud, sive gloriæ divinæ, sive salutis animarum studium infatigabile, in

in sese effingit ac repræsentat imitando; postquam in his singulis, veluti totidem viri dolorum membris mysticis, conformandis atque elaborandis plusculum temporis operæq; posuerit, ita ad extremum in semetipso immutari, & quasi reformari poterit, ut felicissimâ metamorphosi in Crucifixi transformetur imaginem, & quidam quasi Christus appareat: juxta quod dicere non dubitavit Origenes: *Quis perfectus est, & vivit in eo Christus, de eo dicitur MARIE: Ecce filius tuus Christus.*

*Prof. in Jo-
an.*

Postremò: Huc accedit denique, quòd ipse Christus, qui, uti insinuabamus, signaculo sive sigillo sese comparat in Canticis, nihil magis expetere videatur, quàm ut lectum nobis imprimat; tantùmque expectet, ut (quod in nobis est) materiam nos aptam atque facilem præbeamus, & sibi nos ritè configurare volenti, desiderio atque amore obsecundemus.

§. 3.

Amore præsertim eam transformationem perficit.

AD extremum addimus; eam vim esse ardentis amoris, & præsertim sancti atque divini, ut amantem transformet in amatum; & (uti modò cum Bonaventura de divinis amore dicebamus) etiam lutum in Deum transfiguret. Nam ut universè pronunciat S. Dionysius: *Amor extaticus est, & amantem extra se rapit, & in amantem transfert; non affert, duntaxat, sive dilecti desiderio, sed etiam, quoad fieri potest, assimilatione quadam indolis, & tanquam immersione ac transfiguratione naturæ.* Quapropter & ipse Dei Unigenitus, quâdam sui erga nos immensi amoris ecstasi, extra se quasi egrediens, nobis similis per omnia factus est, non naturâ tantùm nostrâ susceptâ, sed nostris etiam in se translatis miserijs ac doloribus; adeòq; non unâ duntaxat, sed variâ sui transformatione, aut transfiguratione.

*De div. nom.
c. 4.*

mum enim, cum in forma Dei esset, carnem nostram assumens, in utero quodammodo transfiguratus est: non formam Dei seu figuram substantiae ejus amittens (quo sensu *Mt. 7.* negat Augustinus, in illa ineffabili humanitatis nostrae susceptione, Verbum transfiguratum in hominem) neque rursum tantum externam hominis figuram, aut imaginem, seu *L. 83. 99. 9.* idolum assumens: quo modo dixit Tertullianus, Angelos *h. de carne,* apparentes hominibus, sese in carnem transfigurasse: sed *Christi, c. 6.* veram naturam nostram humanitatis in se susceptam, novam jam formam atque figuram humanis obtutibus obijciens. In quem sensum ait Apostolus: *Qui cum in forma Dei esset,* *Philip: 2.* *semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu (græcè, schemate seu figurâ) inventus ut homo.*

At neque hac sui abiectione, & tantâ suæ Majestatis tanquam deformatione contentus, postmodum in passione sua, etiam ab illa humana specie velut transfiguratus apparuit; ut jam non hominis, sed vermis habitum præferret, atque humanam etiam formam quodammodo absconderet, sicut scriptum est: *Et quasi absconditus vultus ejus, & despectus; unde nec reputavimus eum.* *Isai. 59.*

Ut illud proinde, quod Aurelius Prudentius, de Deo limum nostrum tractante atque formante, ut illum transfiguraret in hominem; hoc de ipsa Dei Sapientia, de hoc limo nostro (ut loqui amat S. Augustinus) humilem sibi domum ædificante, usurpare libeat, & exclamare: *Tantus amor terre,* *Apotheo.* tanta adversus hoc lutum, divinæ charitatis inclinatio ac propensio fuit.

Ergo qui amoris ardorisque sui incitatione, per omnia nobis similis effici dignatus est; vicissim exoptat, ut nos quoque amoris impulsu, eumque propius imitandi desiderio, in ipsius primum humilitatem abiectionemve, & inde in gloriam ac majestatem, transeamus. Ut enim concors est

San-

Sanctorum Patrum sententia; idcirco ille homo factus est, ut nos Deos faceret, & luti nostri ignobilitatem, in sua claritate divinitatis transfiguraret.

In hoc igitur nobis exercendus est animus, eò omnia nostra circa Christum passum occupatio convertenda: *In ps. 137.* spirandùmq; cum S. Augustino, ad sui in Deum transformationem ardentibus votis anhelante, atque dicente: *Tuum cor meum flamma tui amoris accendat; nihil in meritorum meo, nec quo respiciam ad me ipsum, sed totus in te, astuem, totus ardeam, totus diligam te, tanquam inflammatus abs te.* Eodémq; specialiter facit quædam S. Bonaventura devotissima (ut ipse appellat) ad Christum oratio; quam juvat ad usum, & præsentis capitis clausulam, totidem verbis apponere: *P. 1. Stim. c. 2.* Domine JESU Christe, cor meum tuis vulneribus saucia, & tuo sanguine inebria mentem meam; ut quocumque me vertam, semper te videam crucifixum; quidquid aspexero, in tuo sanguine mihi appareat rubricatum: ut sic totus in te tendens, nihil præter te valeam invenire, nihil nisi tuum vulnere valeam intueri. Hæc mihi consolatio, tecum, mi Domine, vulnerari; hæc intima mihi sit afflictio, sub te aliquid non meditari. Non quiescat cor meum, donec JESU, donec resonat te centrum suum. Ibi cubet, ibi suum terminet appetitum. Amen.

CAPVT X.

Felix ac placidus excessus è vita, inter brachia Salvatoris.

§. I.

Nonnullæ ejusce rei causa.

Multis tum vetustis tum recentis avi exemplis comprobatum est; his qui vitam suam passioni ac morti Christi

commentandæ addixerint, non felicem modò atque securam, sed cum dulci etiam pietatis sensu, & tanquam in sinu atque osculo Domini, mortem obtingere. Cujus rei causæ, tametsi complures in promptu sint, non nisi pauca & breviter attingentur in præsentî, quòd pleraque huc spectantia alibi à nobis præcepta sint, sive parte 2. cum rationem sese ad bonam mortem exercendi præscriberemus, sive parte 5. cum de Christi in cruce morientis imitatione. Hæc igitur esto istius fructus ratio.

Prima: Quòd in passione ac morte Christi versanda, diligens studium, optima sit animi ad mortem piè suaviterque obeundam comparatio: dum nimirum longâ atque sedulâ exercitatione, vel ad pedes Christi crucifixi futuræ morti præluditur, vel ejus exemplo atque respectu libenter mori condiscitur, vel de letali ipsius agonia solacium ac robur humanæ imbecillitati quæritur, virisq; ac robur in tempus supremum colliguntur, vel denique futuri dolores nostri consociantur ipsius doloribus, & mors nostra ejus morte sanctissimâ quodammodo munitur & obvolvitur. Pro quibus relegi possunt, quæ à nobis dicta sunt locis citatis.

Secunda: Quòd usu & tanquam naturâ, ac proprio insuper DEI munere, comparatum sit, ut profectò malè mori non possit, qui totâ spe suâ in Christo crucifixo collocatâ, inter ejus brachia, & sub umbra alarum ejus perpetuò vixerit; sed potiùs in ejus sacris vulneribus, in quibus libenter amantèrque commorari consueverit, in illa præsertim ultimâ necessitate, fidum ac dulce perfugium inveniatur; nec denique possit à Salvatoris amantissimi complexu moriens divelli, cui tanto studio atque amore vivens, tantâque adhuc perseverantiâ, inhæserit.

Tertia: Postremò, quòd dulcis Redemptor, fidelibus suis & sanctæ suæ crucis amicis, cum morte & totâ aternitate decertantibus, vicissim præsto esse soleat, sive manifestus

C c c c

& aspe-

& aspectabilis, sive occultus atque invisus; eos in tempo-
solando, tuendo, animando, vires opportunas sanctam
fiduciam, ac spem certam salutis suggerendo. Proindeque
inter utilitates, quas ipse Christus revelasse fertur eum con-
sequi, qui sincerè recolendæ passionis suæ studiosus sit, &
In dist. Pa- quas parte 1. ex Abbate Blofio retulimus, non postrema facta
trum c. 21. est, quæ postremo loco refertur: *Quòd in morte illi adven-
sus hostes assistet, & de vita aeterna ipsum faciet certum atque
securum.*

Quamobrem meritò hic liceat illud Regij vatis ul-
Psal. 40. pare: *Beatus qui intelligit (sive cogitat, ut vertit S. Hierony-
mus) super egenum & pauperem, hoc est, super Christum, ut
expressè S. Augustinus cum SS. Hieronymo & Ambrosio
quia in die mala (die, inquam, mortis ac judicij) libera-
eum Dominus.* Perinde atque si, mutuo quodam & equita-
jure, his qui Christo Domino in ea extrema egestate, &
mortiferis suæ passionis angoribus, meditatione se dulci-
que compassione quodammodo præsto fuerint, ipse
Salvator in eorum suprema necessitate nusquam se desiste-
tiatur, constanter assistens, juvans, sublevans, quoad sum-
mo ereptos discrimine, in spe ac via certæ salutis confirma-
at: atque ita fiat, quod in eodem Psalmo subditur: *Domi-
nus opem ferat illi super lætium doloris ejus: universum fra-
ejus versasti in infirmitate ejus.* Quem equidem verum cro-
brò sub mortem pronunciasse invenio S. Elzearium, perp-
tuum illum plagæ lateris Christi habitatorem: qui etiam
Vii. cap. 33. dum ad agonem ultimum ungeretur, atque is versiculus re-
citaretur: *Per sanctam crucem & passionem tuam, libera me
Domine; demonstrare volens, quæ præsertim re eo in ar-
culo niteretur ac fideret, precationem illam tertio repeti-
vit, ad extremum addens: Hæc est spes mea, in hac volo mori.*

Sed placet hoc loco ad antedictorum confirmationem
nostrumq; solatium, nonnulla alia subungere amatores.

Christi, intra ejus vulnera feliciter expirantium, & tanquam in ipsius sinu suaviter obdormientium exempla.

§. 2.

Specialia quedam, feliciter intra Crucifixi vulnera expirantium, exempla.

S Edmundus, ab ipsa poenè infantia tener ac fortis amator Jesu crucifixi, cum morte instante ad extremam lucem inunctus esset, Crucifixi complexus effigiem, sinem nullum faciebat, sacras illius plagas dissuaviandi, easque dulcibus lacrymis respargendi: potissimum autem amabile vulnus divini lateris identidem respiciens, oréq; eidem applicito, nescio quem cœlestem succum ex illo exsugens: *Haurietis nunc, ajebat, aquas de fontibus Salvatoris: neque multò post eo in complexu placidè obdormivit.* Vit. c. 21.

Nec absimile fatum Romæ obrigit cuidam virgini annorum sedecim, Joannæ nomine: quæ (uti refertur in vita Venerabilis P. Camilli de Lellis, Religionis Clericorum infirmis ministrantium Fundatoris) sub mortem pari in Jesum affectu continenter tenebat os applicitum dulcissimo lateri Crucifixi, modulatè in hunc modum concinens: *JESU, JESU, accipe cor meum, nec unquam mihi redde.* Quod cygnæum melos hac denique clausulâ concludens: *Per brachia rogo te, quæ tetendisti in cruce, peccata mihi remitte;* in his ipsiis verbis intra Christi vulnera felicem animam exhalavit. Defunctæ vertici imposita corona florea, & corpori rosarum calyces plures injecti; qui ut primum Virginis castissimum corpus attigere, continuo aperiri cœperunt, & mox se in rotas pulcherrimas explicuere; manifesto indicio, sive illibatæ illius castimonix; sive gloriæ, quâ felix anima jam in Sponsi sui Paradiso fruereetur, inter cœli flores ævum agitans, rosisq; imarcelescibilibus, quas de Crucifixi spinis legisset, coronata. L. 3. c. 5.

Ccccc 2

Cujus

Cujus Virginis suprema illa precationucula, in meam
 evocat similes voces, quibus præclara illa heroina Maria
 Stuarta Scotiæ Regina, sub mortem Christum crucifixum
 (cujus simulachrum ad extremum usq; manu tenuit) am-
 ter compellabat, dicens: *Sicut pro me extendisti brachia tua
 in cruce, ita nunc extende brachia misericordia tua.* Atque
 ut id obiter suggeram; his consimiles sententias ad usum
 annotare & colligere expediet: cujusmodi nonnullæ sunt
 poterunt ex Blofio, tum alibi, tum nominatim in canone
 vitæ spiritualis, cap: 38. ubi ita de Christo inter cætera: *Bo-
 ata sua brachia in cruce expandit, ut me peccatorem suscipiat
 atque complectatur: ego inter illa vivere & mori desidero.*
 Eodémq; facit & illa ejusdem endologia ex S. Gertrude do-
 sumpta: *Dulcis JESU, in hora exitus mei benedic anime meæ
 & mortem meam involve vitali morte tuâ, quæ est charissimæ
 fædus, firmissimâq; pallum reconciliationis meæ.* Neque
 prætermittenda erit efficax illa precatio, quam cap: 11. in
 S. Gregorio referemus.

Prec. adm:
 pps endol.
 22.

Vir. c. 20.

B. Joannis, ejus qui à Deo cognominatus est, hæc fo-
 isse fertur felicissima mortis ratio. Nam cum sibi nunc
 instare sentiret excessum à vita, agente fervore spiritus
 èto sese proripuit, & humi abjectus in genua, ac Crucifixi
 complexus effigiem, cum sine voce paulum hæssisset, mox
 istas voces crumpens: *JESU, JESU in manus tuas commendo
 spiritum meum.* cum dicto spiritum emisit. Quo etiam
 perstitit corpus exanime, dum à funeris curatoribus, in
 eam formâ, quæ sepulturæ magis apta esset, componeretur.
 Et lectu digna est huic assimilis historia, quæ in vita S. Tho-
 mæ de Villanova refertur, de quodam Ordinis S. Augustini
 religioso Laico: cui nocte ante Crucifixum oranti solida
 cella collucere atque illustrari, fulgore de ipsis Crucifixi
 plagis promicante; quiq; moribundus similiter è lecto pro-
 siliens, ante sibi dilectam Crucifixi effigiem provolutus
 Acco-
 nibus, expiravit.

L. 3. c. 12.

Accensendus his venit P. Joannes Cardimè Societ: no-
stra, qui Anno Domini 1615. sanctitatis opinione clarus,
Bracharæ obiit in Lusitania; & cujus vita typis edita extat.
Is etenim sub mortem, cum nonnullam sibi injectam divini
judicij formidinem, passionis Christi memoriâ repulisset:
Veruntamen (inquiens) misericors est, & cruciatuum meâ
causâ susceptorum recordabitur; ac subinde sibi petisset à
Rectore concedi, humi abjectum & nudum emori, ac mor-
tuum in sinetum abijci ad sepulturam: demum admoto si-
bi ad osculum Crucis Servatoris Crucis affixi signo, suaviter
expiravit. *Mirum autem* (subdit autor vitæ) & prodigio par
præsentibus visum est: quod supremum divina vulnera suavi-
anti, ipsum Christi Domini signum, reflexis manibus ac pedibus
ita se illi ultero injectit, ut famulum amplecti suum, ejusq; colli-
gere velle inter postremos anhelitus animam videretur. Ad-
mirabilitatem intendit, quod immotis in ipsa cruce clavieulis,
vix egred̄ quiverit ijs rursus inferi sacrum simulacrum. Sic ibi.
Videri poterunt denique, quæ scribit Petrus Venerabilis, de L. 4. ep. 17.
matre sua Raingarda, sub mortem Crucifixi pedes allam-
bente, & vultui suo totâ virtute eum imprimente, eundem-
que suaviter & magnâ fiduciâ alloquente.

Hic verò quid agimus, mi Lector? Quid, nisi similis
fati desiderio, mali prophetæ bonum illud votum usurpa-
mus: *Moriatur anima mea morte justorum, & fiant novissima*
mea horum similia! Num: 23.

CAPUT XI.

Magna in judicio securitas & exultatio.

§. I.

Rationes propriae ejus securitatis inquirantur.

Hoc

Ep. i. ad He-
br.

Vit. c. 34.

Hoc quoque opera suæ pretium, laborisq; fructum non pœnitendum, colligent Christi crucifixi amatores; quòd in illo tremendo iudicio, ubi plena terroris sunt omnia, & (quod ait S. Hieronymus) *potentissimi quondam reges nudo latere palpitabunt; ipsi præ cæteris securi ac latifuturi sint, & magna cum exultatione venientem Judicem expecturi.* Nam quamvis verum sit, electos omnes istic summam animi pace fruituros, quòd securi suæ felicitatis satis intelligant, nihil esse sibi de sententiæ exitu dubitandum; nescio quid tamen hoc in genere videtur privatim reservari devotis Crucifixi clientibus; ut propterea B. Angela significavit aliquando Salvator: se specialiter benedicturum in iudicio, qui passioni suæ piè recolendæ imitandæq; addicti fuerint; id de eis dicens inter cætera: *O vos verè beati, ac omnino benedicti! Et, si in cruce pro meo crucifixoribus & tortoribus cum lacrymis & fletu rogavi Patrem meum, & excusavi dicens: Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt, quid pro vobis, qui mihi compassi, devoti, & consocij fui? Et illud sum, cum non in cruce, sed in gloria felicissimus ordinatus judicabo?* Ex quibus ait B. Angela se summo quodam studio affectam, & in Filij Dei passionem incredibili studio incensam.

Verùm quæ illæ sint futuræ dotes singulares, propriæ privilegia, quibus illi præstabunt cæteris, non facile videtur etiam conjecturâ consequi. Quanquam si quorundam opinionem illam recipimus, quæ fertur; in die iudicij electos omnes, crucis signo impresso frontibus, insignes ac cõspicuos futuros; non absurdè fortassis hoc loco id imprimis dicturi sumus, singulares crucis amatores, speciali quædam characteris illius expressione, aut certo splendore discernimandos, eamq; notam, velut honoris ac gloriæ prærogativam habituros.

Rursum: si vel solam rei naturam attendimus; nec
hoc

hoc negaverimus, opinor; amabilem illum & insolitum, seu triumphantis crucis Dominicæ (quam etiamnum squalentem & horridam, tanto tamen amore complexi sint) seu præsertim Salvatoris dilectissimi (quem jam in carne sua & oculis suis conspecturi sunt) ejusq; vulnerum gloriosorum conspectum, devotis illis Jesu crucifixi amatoribus, argumentum peculiare lætitiæ, insolitæq; exultationis materiam esse præbiturum. Quod nunc indicatum, extremo hujus partis capite paulò pluribus exequemur.

Quare velut hæc ipsa quæ diximus, inimicis crucis Christi speciali terrori, horrori, cruciamento futura sunt; cum videlicet illis Redemptor, ex rutila & fulgurante nube, pro eorum salute suscepta vulnera demonstrabit, & (ut addit Martyr Hippolytus) etiam caput spinis coronatum ostendet; iisq; amarè exprobrabit protervam suam vecordiam, & adversus tanta benefacta ingratisimum animum, his propemodum Beati Augustini verbis: *Ecce homo, quem crucifixistis: ecce DEVM & hominem, in quem credere nolulistis. Videtis vulnera quæ infixistis: agnoscitis latus, quod pupugistis; quoniam & per vos, & propter vos apertum est, nec eam intrare voluistis.* Quæ etiam pluribus alio quodam loco idem S. Doctor prosequitur, ubi hæc inter cætera: *Flagellis cæsus, veperibus coronatus, affixus cruci, vulnere perfossus, ut tu eripereris morti, animam in tormentis dimisti. En clavorum vestigia, quibus affixus pependi. En perfossum vulneribus latus. Suscepi dolores tuos, ut tibi gloriam darem. Suscepi mortem tuam, ut in æternum viveres. Cur quod pro te pertuli, perdidisti? Cur ingratus, redemptionis tuæ munera venuisti? &c.*

Ita hic futurum è diverso dicimus; ut qui Crucifixum singulariter dilexerint, quiq; in ipsius apertum latus per intimam quandam contemplationem intraverint, in eoque sedem sanctæ quietis, atque perpetuum in vita domicilium dele-

Serm. 179.
de temp:

delegerint; his sese Salvator in die illo novissimo, vel eo nomine benevolentissimum exhibeat, blandeq; ostendet, amabilia sua vulnera, & tanquam ad ea invitet, velut illis propriè ad immortales delicias, atque perenne oblectamentum reservata. Ut huc speciatim referre liceat illa ejusdem S. Augustini verba, sermone quodam de Ascensione Domini: *Sic veniet (utique Christus ad iudicium) clavorum vulnera illesa demonstrans, & foraminum cruenta monilia. Vobis filijs Sponsi cum coronam celestis exhibebit Imperij, crucis vulnera non mumbit, quia signum Filij hominis fulgebit.*

§. 2.

De eo, quod à S. Martyre Hippolyto scriptum est: Christum in iudicio caput spinis coronatum ostensurum.

AT enim priusquam porro pergamus; dubitabit fortasse quispiam, quid verbis à nobis laudatis sibi velit S. Hippolytus, dum Redemptorem nostrum in iudicio, non solum manuum pedumve, aut sacri lateris vulnera (uti Patres alij) sed insuper caput spinis coronatum, asserit demonstraturum. Neque enim, credo, id hac mente duntaxat ab eo dictum sentiemus; quòd offensurus sit caput illud, quod in passione spinis coronatum fuerit, nullo ejus rei tunc existente vestigio. Id enim præterquam quòd nullam haberet vim specialem ad permovendos percellendosve inspectantium animos; plus quiddam exigere videtur ipsa sermonis proprietates, & illa crucis aliorumve vulnerum, quæ Christus tunc pariter exhibiturus dicitur, analogia.

An ergo dicemus Christum Judicem revera cum corona spinea conspiciendum; sive, eà ipsà, quæ olim fuerit coronatus (quam, uti & crucem, è suis segmentis & quæcineribus excitatam, formæ suæ pristinae restitaturus sit) sive quâ aliâ ad primæ illius similitudinem, quacunque tunc

dem ex materia, in usum presentem conformata. An verò (quò magis ferrur animus) id potiùs voluisse dicemus B. Hippolytum; quòd velut Christus, ex Scripturà & Patrum certo sensu, aliorum vulnerum magis spectabilium cicatrices in carne sua retenturus est, eaq; ratione dicitur in iudicio manus pedesq; confossos clavis, & latus lanceà perfossum, velut ad oculum demonstraturus: ita etiam dicatur, caput spinis coronatum ostensurus, ob retentas in eo spinarum notas atque fixuras; quibus, etsi minorum vulnerum, non tamen obscuris cicatricibus, in modum cujusdam purpurei diadematis, frontem præcinctus, atque insignitus appareat? Quo nimirum modo in superioribus diximus, Christum ipsum quibusdam sponsis suis, quas utique ferti sui spinæ volebat esse participes, istiusmodi cruentis notis frontem ac caput, in coronæ modum impressisse.

Sanè in celebri disputatione à S. Gregentio Archi-Episcopo Tephrensi, olim habita cum Herbano Judæo, refertur tunc Christus apparuisse ab oriente (speciem videlicet, olim ad iudicium venturi referens) purpureâ nube circumamictus, in cujus capite (inquit Historia) splendor fulgens & diadema pulchritudinis inæstimabilis, & radijs velut corona spinea. Ex qua apparitione in primis ducitur conjectura non improbabilis: Christum similiter ad iudicium non purpuratum, aut aurato fulgentem diademate; (quod jam olim negabat S. Martinus) sed cum aliqua radiosâ coronæ specie, esse venturum. Rursum, neq; illud videri posse incongruens; si eos cœlestes radios, quibus ea corona formanda sit, dicamus forsitan ex illis divinæ frontis cicatricibus (quæ si reserventur, uti cætera carnis Christi vulnera, quidam lucis fontes futuræ sint) in orbem undique processuros, & (si ita voles) sic in se invicem incursum & implectendos, ut & formam quandam coronæ spineæ representent, & ipsi divino vertici non exiguum splendorem hone-

D d d d

sta

statemq; concilient. Quò etiam facit, quod scriptum reliquit S. Teresa, sibi quadam vice apparuisse Christum, cum corona splendoris eximij, ijs in locis, in quibus illa spinæ vulneraverant. Verùm hæc dicta magis con-

firmat, quod denique legi in vita S. Franciscæ Romanæ huic scilicet in raptu quodam ad complectendos Crucifixi pedes admissæ, inter cætera manifestatum divinitus; plagas etiam à spinis ac flagellis divinissimo Christi corpori inflatas, in extremo iudicio, omnium oculis obijciendas. Et sanè quod ad cicatrices à flagellis relictas attinet, expressè

docet Theophilus Raynaudus, eas reservandas in Christi corpore: quemadmodum etiam communior est SS. Patrum atque Doctorum sententia, suppliciorum notas in SS. Martyrum gloriosis corporibus generatim esse conspiciendas.

Verùm hæc obiter, ex occasione verborum S. Martyris Hippolyti, & per piam duntaxat conjecturam (quæ fortè nonnullis non videbitur improbabilis) absque præiudicio dicta sunt. Quanquam eam nunc quidem idcirco me-
gis amaverim, quòd ipsam animadverto, viro erudito è Societate nostra Petro Thyrao, etiam ante nos placuisse.

Quippe qui tractatu de Christi apparitione iudiciaria, Hippolyti Martyris eadem illa verba pertractans, cum de ipsa corona spinæ in iudicis vertice conspicienda opinationem neque approbandam neque damnandam sibi censeret, hæc ita subiicit ad sensum nostrum: *Indicia tamen corona caput Dominicum dabit; quamvis non talia, qualia pectus, manus, pedes vulnerum in cruce acceptorum.* Sic ille.

Ad extremum observo, ex S. Thomæ sententia, verè ente Domino ad iudiciũ, non solùm crucem, sed alia etiam passionis indicia, & nominatim coronam spineam ex merito Doctoris Seraphici, aliq; ejusmodi demonstranda.

Addit. ad
vitam suã.

J. Ursin. l. 3.
vit. c. 6.

De signat.
scilicet. 1. c. 16.

capit. 3. 230.

Opusc. 1. c.
247.

P. 1. Scim.
c. 5.

§. 3.

*Crucis inimicorum, & Crucifixi amatorum in judicio
discrimen.*

Hic verò jam paucis observare delectat; quod eo articulo futurum sit, inter inimicos & amatores Crucifixi rerum discrimen, quanta animi motuū, affectionumve differentia. Illi ad aspectum venientis crucis Dominicæ, horribilo pavore concutientur, atque ab inviso sibi signo, suoq; (ut loquitur S. Augustinus) accusatore, si quæ possint, *form. 130. 2a temp.* avertent oculos, non sustinentes terrificum, qui inde promicabit fulgorem. Hi ad ejusdem sibi dilectæ, jamq; gloriosæ ac blandè fulgentis crucis intuitum, exillient gaudio scilicet, & tanquam ad notum vexillum congregabuntur, atque ad ejus felicia oscula, & pridem optatos aspirabunt amplexus. Illi plangent: hi levabunt capita. Illi ad adventum atque conspectum irati Judicis, cujus etiam ipso in vultu, tanquam descriptam legent scelerum suorum imaginem, terrore, pavore, furore, desperatione replebuntur, horrendumq; in modum rugient, aspicientes eum quem confixerunt. Hi venientem cum gloria Patrem, Sponsum, amatorem suum, summa cum voluptate suscipient, neque reformidabunt Judicem, quem experientur Salvatorem. Illi denique (ut expressum habes in Joannis Apocalypsi) abscondent se in speluncis, & in petris montium; & dicent montibus & petris: *Zach. 12. Joan. 19. apoc. 6.* *Cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni.* Quanquam frustra id quidem: quoniam ira Dei comprehendet eos, & circumfusus divinæ Justitiæ satelles, ignis involvet. Hi dulces latebras & tutum perfugium invenient in foraminibus Petræ, in ipso corde Salvatoris; & ad illa nota diversoria confugientes (si qua vel umbra timoris esset) tempestatem illam iræ DEI declinabunt, quasi illis dicatur illud de Can-

D d d d z

ticeo

Isai. 26. tico Isaia: *Populus meus, intra in cubicula tua* (in familiaria videlicet ipsius Judicis vulnera) *claudere ostia tua super te, abscondere modicum ad momentum, donec pertimescat iniquitas.* Illi gloriosos crucis clientes, quos ipsi in vita deposuerint & opprēserint, & quorum vitam, ut ait Scriptura, aestimaverint insaniam, plenos gloriā inter filios Dei conspicientes, *turbabuntur timore horribili*, & prae dira rabie, atque invidentiā ululabunt, & in semet ipsos futuro cooverſo, carnes suas commanducabunt. Hi in partem celestis confessus & judicariæ potestatis admissi, de inimicis suis divinam approbabit sententiam, & (velut in quodam psalmo dicitur) *manus suas lavabunt in sanguine peccatorum.* Postremò (quæ summa & extrema est infelicitas) qui crucem Domini, jugum inquam suave & onus leve, olim adeò arrosati fuerint, & vel ipsam vocem mortificationis canere perire & angue oderint, horrendā Crucifixi Judicis & efficaci voce contricti, mittentur in tenebras exteriores, ubi inter ignis immortalium abyssos, ac vortices flammarum ineluctabiles, fumique urentis caliginosa volumina, cruce confingentur æternā. Qui verò crucem & Crucifixum amaverint, ejusq; amore se ipsos oderint, & in omnibus abnegaverint, amantissimo ipsius Regis atque Judicis invitatu, præeunte crucem lati sequentur, cum Amore suo Crucifixo æternit in cœlis regnaturi, & pro gutta fellis, quam hic cum Christo gustaverint, torrente potandi indeficientis voluptatis. O securitatem, beatitatem, regnum, gaudia! ô vitam quibusvis tormentis, & vel mille mortibus, redimendam!

Porrò quæ hoc capite, de specialibus amatorum crucis in judicio prærogativis, præeunte B. Angela docuimus, & de Generali præsertim exposuimus, etiam de Particulari (quæ vocant) accipienda sunt: quanquam earum prærogativarum, in privato illo judicio, etiam magis sit nobis incerta ratio.

CAPVT XII.

Purgatorii pœnarum immunitas, aut maturior liberatio.

Videamus modò, num quid subsidij solatiq; animabus ijs, quæ Christo crucifixo impensius in vita devotæ fuerint, in Purgatorio appromittere possimus.

Henricus Sufo, vir (ut Blofius ait) sanctissimus Deòq; charissimus, in Dialogo æternæ Sapientiæ, ipsam Sapientiam, seu DEI Filium, ita introducit loquentem. *Ut eadem passio mea magis tibi cordi sit, eiq; plus afficiaris, audi qua didurus sum. Anima qua se multis obstrinxit peccatis, poterit ipsius passionis meæ thesaurum adeò ad se adungere sibiq; applicare, ut etiamsi vel mille annis punienda sit in Purgatorii locis, brevi tempore & culpam & pœnam omnem dissolvat; ita ut absque Purgatorio libera commigret in cælum.* Quod ait hoc modo effici posse: si quis videlicet corde contrito peccatorum suorum magnitudinem & multitudinem sæpè ponderet; tum verò propriæ satisfactionis, ad ipsa sua peccata collatæ, exiguitate ac levitate animadversâ, illius supplendæ gratiâ, ad ipsam recurrat satisfactionis Christi immensitatē. Etenim, ut ibi subijcit divina Sapientia: *Satisfactio meæ tantum sibi quisq; applicat, & ad se trahit, quantum se mibi compatiendo conformat, & suæ satisfactionis exiguitatem, in meæ expiationis infinitatem humiliter & obnixè demergit.* Hæc Sufo, & ex eo Blofius: qui rursus alibi ex Thaulero ac Lanspergio, ad eum effectum, quo de agimus, eandem in meritis passionis Christi humilem fiduciam valdè commendat. Refert insuper Cæsarius l. 12. miraculorum cap: 51. Religiosum quendam Priori suo statim à morte apparuisse, valedicentem, eiq; indicantem, se rectâ in cælum absque Purgatorio tendere. Quippe Dominum sui misertum: quòd quo-

*Scrin. spirit.
in fine.
cap: 4.*

*Consol. pu-
sill. c. 34. §.
2. & c. 40.
§. 2.*

quoties coram Christo crucifixo transfret, consuisset piam hanc precatiunculam recitare; quam inter septem de passione Domini S. Gregorio attributas, & ad calcem operum ejus positas, postremo loco in hæc verba referri comperio: *Domine JESU Chryste, propter illam amaritudinem, quam pro me miserrimo peccatore sustinuisti in cruce, maxime in illa hora, quando nobilissima anima tua egressa est de corpore tuo, miserere animæ meæ in egressu suo. Amen.*

Valet igitur peculiariter (si testibus hisce credimus) ad harum poenarum, sive in toto, sive in parte expiationem sincera animi adversus passionem Christi devotio. Sive etiam est perfectæ charitatis, quæ ex ejusmodi exercitatione mirificè solet exardescere; sive id efficit illa humilis fiducia, quæ quis operibus meritisque suis diffidens, veluti per sese ad tot nominum expunctionem minus idoneis, spem suam omnem amanter collocat in plagis & sanguine, & infinita satisfactione Unigeniti, cujus contemplatione Pater æternus, hoc magis benignum & placabilem se præbet; sive alia quædam est ejusce rei arcana, & nobis non satis explorata ratio.

Nam, quando ex Ecclesiæ sensu, Sanctos Martyros constat (quoniam passione ac morte suâ, Christi passionem ac mortem singulari modo repræsentant) omni culpæ ac poenâ liberos illico in cælum tendere: non inanis erit ac incongruens fortasse suspicio; si quis eos puret, qui eorum eo fuerint, ut eandem passionem ac mortem animo condolente convolverent, & quo possent studio imitationis expressam, etiam in carne sua circumferrent, aliquo supplicii privilegio donandos, ut saltem citius ac facilius eximantur flammis purgantibus; Christo propterea satisfactionem suam impensius ijs atque extra ordinem adjungente; aut certe ijsdem juvandis Sanctorum preces & viventium suffragia, particulari quadam providentiâ, procurante aut applicante.

plicante. Neque enim Deo rationes desunt, servatis etiam communis justitiæ Legibus, ijs privatim opiculandi, qui proprio aliquo nomine id promeriti esse videantur: quo modo cum S. Anselmo sentiunt Theologi non ignobiles; ijs certius specialiusve prodesse vivorum suffragia, quidum ipsi in humanis agerent, sublevandis animabus Purgatorij inveniuntur propensius studuisse.

*In elucidar.
Cajet. t. 1. q. 26.
p. 5.*

His denique favet, quod tradit Doctor Angelicus: 3. p. q. 52. a. 8. ad 1. Christum descendente ad inferos, non omnes, qui carcere Purgatorio attinerentur, liberasse, sed eos duntaxat, qui dum adhuc viverent, *per fidem & devotionem ad mortem Christi*, id specialiter meruerint. Ex quo verosimiliter inferri potest, specialem animi erga Christi mortem ac cruciatus devotionem, saltem promptioris è Purgatorij poenis liberationis, etiamnum titulum congruum esse. Quamquam nihil temerè de rebus ejusmodi pronuntiandum est: nec verò hic locus est istæ operosius exquirendi. Interim observare licebit, propositæ à nobis in hoc capite cogitationi, favere etiam Aloysium sidereum, sive R. P. N. Generalem Vincentium Caraffam, Fasciculi Myrrhæ libro 3. consideratione 19.

CAPVT XIII.

Merces amplior, & gloria specialis in cælo.

§. I.

Crucifixi & Crucis amatores speciali in cælis gloriâ donandos.

Cum à nobis antea demonstratû sit, diligentem in Christi cruciatibus commeditandis exercitationem, viam esse compendiosam, quâ ad perfectionem vitæ Christianæ, & excellentem gratiam sanctitatèmq; perveniatur; pro-

pronum est exinde colligere, amplissimam eo studio mescedem ac gloriam comparari: cum gratia sit tanquam semen gloriae, & labori in vita suscepto, caelestis merces proportionem respondeat.

Illud tamen coronidis loco adijciamus oportet: eminentiam caelestis gloriae, disciplinae crucis studiosis, videtur nomine peculiari debitam; nec absque aliquo singularis gradus corollario esse reddendam. Ut nimirum in crucis ac passionis Christi fructum proprio quodam jure participent, qui per veram germanamque compassionem, hoc est, non per solam animi erga Christum patientem pie affecti condolentiam, verum etiam per earundem passionum experimentum

Philip: 3.

aut (ut Paulus appellat) societatem passionum illius, in omni vita morti ejus configurati fuerint, & cum ipso perpetuo crucifixi. Quid enim, amabo, aliud volunt Salvatoris

Luc: 22.

verba, quibus dilectos discipulos suos, & in discipulis etiam omnes, qui pariter laborum ac dolorum sibi socii futuri essent, blandè consolans, aiebat: *Vos estis, qui permanistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo.* Quibus verbis censent S. Cyrillus

Alexandrinus, & Titus Bostrensis, non communem Sanctis omnibus gloriam, sed singularem, iisque propriam, qui passionibus Christi constanter communicaverint, gloriae praerogativam promitti: quemadmodum (inquiunt) non omnia sunt, qui de Regis aula sint, sed eorum duntaxat, qui prima apud illum obtineant, mensam cum Rege habere communem. Quapropter id ego sic interpretor in rem nostram. Solebant Reges, qui peregrina atque longinqua bella susceperant, & feliciter ac gloriosè confecerant, principes viros, quos peregrinationis, ac militiae victoriaeque perpetuos socios atque adiutores habuerant, in reliquum tempus familiares & intimos habere, & mensam suam etiam communem

care: ut sicut laborum ac periculorum, ita gloriae essent, ac latitiae participes. Ad hunc igitur modum Salvator, ijs qui vel morte re ipsa obita (ut de Martyribus dicitur apud Cyprianum) collegae passionum & compares Christi fuerint; aut assiduâ tormentorum ejus recordatione atque imitatione, laboris ac pugnae, quâ ille per crucem de mundi principe triumphavit, socij ac participes extiterint, singularis mercedis nomine, communionem mensae suae, familiaritatem nimirum praecipuam, atque intimam beatâ vitae consuetudinem, appromittit.

*De Laude
Martyr.*

Hi quippe verè sunt milites Christi (quâ appellatione extat equestris Ordo in Lusitania, & olim in Livonia) qui pulcherrimâ virtutis æmulatione, praerentem ducem, & ipsi cruce suâ in humeros sublatâ, per dura omnia & aspera quaeque secuti, eidemque constanter ad mortem usque adherentes, id denique meruerunt, ut pace jam partâ, omnibusque hostibus debellatis, in caelestis Sionis arce, veluti milites praetoriani, Imperatori suo proximè assistant, militiae suae certa symbola, & excellentis gradûs sui ornamenta, gestantes. Nam si etiam in hac mortali vita, quos doloribus suis commentandis atque imitandis specialius additos aspiceret, hos passionis suae certâ tessera Redemptor noster insignire dignatus est, ut quorundam carni, vulnere suorum sacra signata imprimeret, aliorum cordi suppliciorum suorum instrumenta & insignia insculperet, alijs denique in capite membrisque alijs, suorum item dolorum sensum ac communionem impertiret. eosdem non absurdè dicemus, etiam in caelesti beatitudine, singulari aliquo gloriae corollario donandos, atque eo velut caractere, pra alijs insignes ac conspicuos futuros. Esto enim illis propriè non competat corona illa, quam Theologi appellant aureolam; quippe quae ex eorum sententia, solis Martyribus, Virginibus & Doctoribus debeatur: tamen, ut citato San-

E e e e

sto

1. 2. *diff. 11.* Sto Thoma ait Suarez noster; non est inconueniens, etiam
sect. 3. alijs Sanctis, ob causas alias dari specialia præmia, quamvis
illa tria in hoc genere sint potissima, & ideo singulariter
numerentur.

Atque his quæ dixi confirmandis, subservit similis S.
1. 3. c. 30. *in* Gertrudi à Christo insinuata cogitatio: Perpenderet quan-
fine. tã familiaritate adhibeatur à Rege, qui ei in omnibus præ-
alijs maximè assimiletur, quantãque commoda, honores,
gloriam inde reportet. Sic enim haberet: qui aduersorum
patientiam ipsi Christo similiores effecti essent, hos præsertim
illi charos futuros, & pro toleratis ejus imitatione labori-
bus, specialibus solatijs, & gloriã in cœlo donandos.

§. 2.

Peculiaris eorundem gaudij cause nonnullæ proponuntur.

JAM quid de peculiari gaudio dicam, quo præclari cruci-
& Crucifixi sectatores, vel eo respectu in regno cœlesti
cumulandi sunt; quòd Christi amore multa acerba pertu-
lerint in vita, atque adeò præ multis alijs ipsi Crucifixo si-
miliores effecti sint, ejusq; imaginis propriã quãdam ratio-
ne conformes? Si enim etiam mortali carne circumdati,
cùm eos malorum sensus premeret, omnibus tamen incede-
bant lætitijs, quòd digni haberentur quiddam pati pro Chri-
sti nomine, atque, ex Apostoli Jacobi monito, afflictionas
eã gratiã susceptas, omne gaudium existimabant: quantã
eam ob rem voluptate illos perfundi oporteat, quando jam
abstersã omni lacrymã, & luctu dolorèq; longè submoto,
solos percipient dolorum suorum fructus suavissimos, &
immenso clariùs conspicient, quantã gloriæ & dignitatì
atq; felicitatis sit, pro Christi amore & gloria, omnibus ag-
geri & consistari adversis.

Quò spectare potest, quod B. Petrus admonet: *Com-
1. Pet. 4. municantes Christi passionibus gaudete, ut & in revelatione
gl.*

gloria ejus gaudeatis exultantes: Subdens, in opprobrijs pro Christi nomine toleratis, summam beatitatem atque honorem consistere. Quod illi in caelo liquidissimè pernoscentes, ita scilicet afficiuntur animis, ut si qua beatas illas mentes invidentia tangeret rerum nostrarum, id unum profectò possint invidere mortalibus, quòd etiamnum nobis liceat, dura sufferre dilecti nostri gratià, quod illis jam concessum non sit, ipsà statùs sui conditione, ab omni malorum nostrorum contagione subductis.

Quis porrò vel etiam cogitatione assequatur, quanta quàmque dulcis, ex desiderato Redemptoris sui conspectu, illis obventura sit lætandi gratulandi; materia? cum eum videlicet, quem ut opprobrium hominum, ut virum dolorum & quasi leprosum, atque attritum propter scelera nostra, assiduà meditatione in vita contemplati fuerant, & jugi dolore atque ploratu desseverant; eundem nunc ut gloriæ Regem in decore suo videbunt, formosum in stola humanitatis suæ, incredibili gloriâ ac delitijs circumfluentem, & beatissimâ florentem immortalitate. Aut cum amabilia ejus vulnera, quæ inter labores & fastidia humanæ vitæ, eis fuerant solatia dolorum, & piarum curarum diversoria; nunc in totidem cœlestes pyropos conversa aspicient, aut velut præclaros immortalis luminis fontes, sparso quaquaversum fulgore quodâ amabili, civitatem Dei lætificantes?

Si enim, ut cum Joanne Thaulero commentatur Lætiensis Abbas, & nos parte 3. indicavimus: *hæc quinq; vulnera beatissima, plus pulchritudinis, lætitiæ & claritatis toti cœlesti curiæ conferunt, quàm omnia alia, quæ in vita perenni (exceptâ divinitate) habentur: vel, si ex quorundam Theologorum sententia, sacratissima Christi humanitas, & præfertim ejus beatissimæ cicatrices, etiam physicâ ratione, futura sunt divinitatis instrumenta ad productionem ejus Luminis, quo beatæ mentes ad Deum clarè conspiciendum felicif.*

E e e e z

licif.

Expl. pass.
c. 19.Recup. t. 1.
p. 1. 6. 7.
19. &c.

licissimè perfunduntur; in quem utique sensum accipiunt, quod Apocalypsis 21. dicitur, cœlestem Jerusalem claritate Dei illuminari, & lucernam ejus Agnum esse, qui, retentis plagarum suarum cicatricibus, etiam istic stet tanquam occisus; proindèq; eorundem gloriosorum vulnerum, veluti perennium divini luminis scaturiginum, conspectum, secundùm divinam essentiam, potissimum fore beatitudinis argumentum. Si hæc, inquam, ita se habeant, quis eos dubitet, in lætitiæ hujus ac felicitatis partem præcipuo jure ac ratione esse venturos, qui in vita mortali Jesum crucifixum continuò præ oculis habuerint; atque specialius potandos de fontibus Salvatoris, qui in sacris illis vulneribus, uti probè notis ac familiaribus diversorijis, consiverint jucundè assidueq; commorari?

Idq; ante omnia de amantissimo Christi corde dicendum est: ex quo, tanquam è loco voluptatis egreditur præsertim ille fons vitæ, & lætitiæ fluvius omnem irrigans Paradisum cœlestem. Qui enim etiam in his tenebris arumnisque positi, cum perfossum Domini latus ac vulneratum cor ejus sanctâ meditatione subintrarent, in eo (ut alibi diximus) cœlum ac Paradisum inveniebant, hoc est, sedem atq; officinam ineffabilium & inæstimabilium deliciarum: quid tunc reperturos & experturos esse credimus, cum absoluti vinculis hujus mortalitatis, libero volatu in arcanum illud divini cordis domicilium sese inferent (veluti visa est S. Gertrudis morientis anima rectâ involare in ipsum cor dilecti sui) puris jam atque impermixtis inebriandi voluptatibus, eamq; habituri, non uti antea, temporariam peregrinationum quietem, sed æternam lætantium habitationem.

Ista sanè, animæ olim Crucifixo devotæ, nunc autem modo ineffabili in ipsum Christum gloriosum transfusa, secreta ac terris incognita gaudia, quæ hisce figuris allegorissve, ad eorum aliquam suspicionem faciendam, adumbr-

Vita c. 13.

bramus, ita sensum omnem ac mentem humanam exuperant, ut nec eos arbitrer, qui ijs intimè in cœlo perfundi se sentiunt, ut pro dignitate à nobis intelligantur, dicendo efficere posse. Quid si tot tantisq; gaudijs & illa addatur non exiguæ voluptatis accessio; quam istic capient crucis amatores, ex amœnissimi vitalis ligni, ipsius inquam Dominicæ crucis aspectu? si ea quidem (ut quibusdam placere vidimus) in fine mundi rediviva cœlis inferenda est, ibique ævo sempiterno perennatura? Nam sub cujus umbra ab æstu sæculi respirare ac interquiescere fessi solebant, aut amore languentes dilectum suum suspirare, aut denique genere dulciter, seu vitæ mortalis tædio, seu desiderio dilatæ felicitatis; triumphabunt enimverò gaudio, cùm eam quam adhuc mundo contemptam atque abjectam, ut sponsam charissimam adamaverint, spectabunt splendore circumfusam inenarrabili, & immortalis decoris ac gloriæ admirabilitate, omnium oculos animosq; ad se rapientem.

Sed de his nimirum plura principio diximus, cùm incitamenta proponeremus præsentis exercitij; quæ tametsi ipso suo genere beatis omnibus futura sunt universè communia, ad eos tamen, ut dicebamus, singulari quodam modo & cæteris incognito pertinebunt, qui sese in vita Christo crucifixo propiùs conformare studuerint, & quorum circa Domini crucem & plagas amabiles, tota fuerit occupata devotio.

§. 3.

Hujus capituli, totiusq; tractatus, extrema conclusio.

HÆc igitur probè intelligentes, & tantam mercedem crucis amatoribus repositam spe & cogitatione præcipientes, assurgamus animo, & cunctis quæ obstare possint superatis atq; contemptis, in Redemptoris nostri passione recolenda atq; imitanda, totâ animi devotione exerceamur. Delectet nos JESUM crucifixum assiduè recogitare, eum amare, de ipso loqui, cum ipso agere, circa ipsum occupari;
& nunc

& nunc his, nunc illis assumptis pijs exercitationibus, instar apium sanctarum de vulnere in vulnus transeuntes, et istis Paradisi rosis rorem gratiæ modò sugere, hausturos deinde ex iisdem celeste nectar, & succum beatæ immortalitatis.

Neque nos istæ spinæ terreant, quibus in harum conditione eos flores succinctos atq; obseptos intuemur. Nam, ut jam non dicam, earum aculeos, prout Ter-

De coron. mil. c. 14. tullianus loquitur, in *Dominici capitis tolerantia*, obtusos admodum atq; refractos esse: etiam per spinas cœlestia melia

Heb: 12. quærenda sunt; neq; tam rerum ingressus aut initia, quam exitus aut finis spectandus. Ut enim B. Paulus ait: *Omnia disciplina in presenti quidem videtur non esse gaudij, sed metus; postea autem fructum pacatissimum exercitatus per eam reddet iustitia.*

Thom. Hi. bern. Et quando teste S. Augustino, *solus amor est qui nomen difficultatis erubescit*; amemus JESUM crucifixum, & medul-

litus amemus, & omnia prona ac facilia erunt amantibus. Et sanè mentem & animum & cor ut quid habemus; nisi ut Dominum ac Deum nostrum, benignissimum, amantissimum, dulcissimum, tam atrociam tamq; indigna & tanto amore pro nobis passum, in hoc exilio tenerè ardenterq; diligamus, eumq; deinde in vita beata æternæ charitatis brachijs indissolubiliter complectamur?

Extremæ deniq; clausulæ loco exaudiamus mellifluum Bernardum, omnem hanc materiam paucis complexum, & quæcunq; hactenus docuimus, suo calculo firmantem, & tan-

serm. 1. de verb. Isa. quam sigillo obsignantem: *Quia ergo si compatimur, & conregnabimus; sic inserim meditatio nostra Christus, & hic crucifixus. Ipsum ponamus signaculū super eor, signaculum super brachium nostrum. Ipsum amplectamur brachijs quibusdam vicaria dilectionis, ipsum sequamur studio pie conversationis.*

F I N I S.